

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
POSLOVNI ODJEL
STRUČNI STUDIJ UGOSTITELJSTVA

Ivana Spudić Bogović

**KOMPARATIVNA ANALIZA AUTO KREDITA U
ODABRANIM BANKAMA U REPUBLICI HRVATSKOJ**

ZAVRŠNI RAD

Karlovac, 2017.

Ivana Spudić Bogović

**KOMPARATIVNA ANALIZA AUTO KREDITA U
ODABRANIM BANKAMA U REPUBLICI HRVATSKOJ**

ZAVRŠNI RAD

Veleučilište u Karlovcu

Poslovni odjel

Stručni studij ugostiteljstva

Kolegij: Poslovne financije

Mentor: Nikolina Smajla, univ. spec. oec.

Broj indeksa autora: 0618605081

Karlovac, siječanj 2017.

ZAHVALA

Zahvaljujem se svojoj mentorici Nikolini Smajla, univ. spec. oec. na njezinom strpljenju, velikoj pomoći pri izradi završnog rada i naravno nadahnuću i ne odustajanju od mene.

Također se želim zahvaliti svojim roditeljima koji su mi omogućili studiranje i bili potpora u svemu. I na kraju, zahvaljujem se svojem mužu i kćerima na strpljenju i potpori pri izradi završnog rada.

Ivana Spudić Bogović

SAŽETAK

U završnom radu objašnjeni su osnovni oblici kreditiranja putem poslovnih banaka u Republici Hrvatskoj. Analizirana je ponuda auto kredita u Addiko banci, Splitskoj banci i Raiffeisen banci kroz komparativnu analizu uvjeta odobravanja kredita, visine kamatne stope, elemenata osiguranja kredita i troškova obrade kredita.

Ključne riječi: anuitet, banka, kamata, kredit, rizik

SUMMARY

In the final thesis are explained basic forms of credit financing through commercial banks in Republic of Croatia. Offer of auto credit financing is analysed in Addiko bank, Splitska banka and Raiffeisen bank through comparative analysis of terms credit approval, height of the interest rate, elements of credit insurance and expenses of credit loans.

Key words: annuity, bank, credit, interest rate, risk

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
1.1. Predmet i cilj rada	1
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja.....	1
1.3. Struktura rada	1
2. POJAM KREDITA, VRSTE, OTPLATA, KAMATE	3
2.1. Pojam i funkcije kredita	3
2.2. Vrste kredita	3
2.3. Otplata kredita	7
3. POVIJEST KREDITA U REPUBLICI HRVATSKOJ	10
4. AUTO KREDITI U HRVATSKOJ	16
4.1. Opći uvjeti auto kredita	16
4.2. Kreditna sposobnost tražitelja kredita	17
4.3. Hrvatski registar obveza po kreditima – HROK	18
4.4. Instrumenti osiguranja za auto kredit	19
4.5. Sudužnik –jamac	20
4.6. Ugovaranje kredita	23
4.7. Čimbenici smanjenja kreditnog rizika.....	25
5. ANALIZA AUTO KREDITA U ADDIKO BANCII, SPLITSKOJ I RAIFFEISENBANK	26
5.1. Razvoj i obilježja Addiko banke	26
5.2. Primjer auto kredita u kunama Addiko banke.....	31
5.2.1. Instrumenti osiguranja auto kredita.....	31
5.2.2. Uvjeti kredita addiko banke	32
5.3. Razvoj i obilježja Splitske banke	33
5.4. Primjer autokredita u kunama u Splitskoj banci	36
5.5. Razvoj i obilježja Raiffeisen banke.....	37
5.6. Primjer autokredita u kunama u Raiffeisenbank Austria d.d.	41
5.7. Usporedba uvjeta auto kredita u Addiko banci, Splitskoj banci i Raiffeisen banci ..	43
5.7.1. Iznos auto kredita	43
5.7.2. Rok otplate auto kredita	44
5.7.3. Kamatna stopa	44
5.7.4. Instrumenti osiguranja povrata kredita.....	45
6. ZAKLJUČAK	48

LITERATURA	49
POPIS TABLICA	50
POPIS GRAFIKONA	51

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Banke imaju važnu ulogu u gospodarskom razvoju neke zemlje. Najpoznatija i najvažnija funkcija, koju osiguravaju banke je kreditiranje, kako građanstva, tako i pravnih osoba.

Predmet ovog završnog rada su auto krediti kao dio funkcija koje obavlja banka. Na primjerima kredita Addiko banke, Splitske banke i Raiffeisen banke bit će prikazani iznosi kredita, otplata u jednakim mjesečnim iznosima, rok otplate te instrumenti osiguranja povrata kredita.

Temeljni ciljevi rada su prikazati vrste kredita, njegove funkcije, povijesni razvoj kreditiranja te provesti analizu auto kredita na primjeru Addiko banke, Splitske banke i Raiffeisen banke.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Izvori podataka prikupljeni su iz stručne literature. Primjeri auto kredita Addiko banke, Splitske banke i Raiffeisen banke prikupljeni su sa službenih internet stranica navedenih banaka i vlastitih ugovora sklopljenih u bankama.

Metode koje su se koristile u prikupljanju podataka su metoda analize i sinteze podataka, statistička metoda, komparativna metoda podataka i deskriptivna metoda.

1.3. Struktura rada

Završni rad sastoji se od šest poglavlja.

Nakon uvoda, drugo poglavlje glasi „Pojam kredita, vrste, otplata, kamate“. U ovom poglavlju objasniti će se pojam i funkcije kredita, čimbenici smanjenja kreditnog rizika, vrste kredita, otplata kredita i kamatna stopa kredita.

Treće poglavlje glasi „Povijest kredita u Republici Hrvatskoj“, a u njemu će se objasniti povijesni razvoj kreditiranja u Republici Hrvatskoj.

Četvrto poglavlje odnosi se na analizu auto kredita u Hrvatskoj. Navest će se opći uvjeti kredita, kreditna sposobnost, instrumenti osiguranja, ugovaranje kredita te kreditni registar.

U petom poglavlju provest će se analiza auto kredita u odabranim bankama, a izabrane su Addiko banka, Splitska banka i Raiffeisen banka. Navest će se osnovne informacije o svakoj pojedinoj banci i njenom poslovanju. Zatim će se prikazati primjeri

auto kredita u svakoj banci i naposljetku usporedba auto kredita u navedenim bankama prema iznosu kredita, roku otplate, kamatnoj stopi i instrumentima osiguranja kredita.

U posljednjem poglavlju bit će naveden zaključak završnog rada te popis literature i popis ilustracija.

2. POJAM KREDITA, VRSTE, OTPLATA, KAMATE

2.1. Pojam i funkcije kredita

Kredit je davanje određene svote novčanih sredstava od strane neke financijske institucije (banke i sl.) kao kreditora (zajmodavca) nekoj osobi (dužniku) uz obvezu da mu ih ovaj vrati u dogovorenom roku i plati pripadajuću naknadu- kamatu.¹

Kredit služi kao sredstvo plaćanja u nedostatku vlastitih izvora sredstava. Bitne funkcije kredita su; ²

- funkcija realokacije novca - efikasnost ulaganja slobodnih sredstava u djelatnosti koje su profitabilne ili profitabilnije od drugih. Maksimiziranje ili optimaliziranje profita uz prihvatljivi rizik određuje ovu alokaciju kreditnog novca.
- funkcija osiguranja nesmetanog procesa reprodukcije – postojanjem kreditnih odnosa kroz ovu funkciju osigurava se razvoj pojedinih gospodarskih subjekata ali i zemlje. Bilo bi neracionalno pa i štetno osigurati kontinuitet proizvodnje vlastitim sredstvima putem vlastitih rezervi.
- funkcija stvaranja novca
- funkcija koncentracije sredstava – koncentracija slobodnih sredstava ima dvojaku ulogu. S jedne strane predstavlja kupovnu moć nacije, a s druge služi za sekundarnu emisiju novca.

2.2. Vrste kredita

Kredit se dijele prema različitim kriterijima, a to su:³

- prema predmetu kreditiranja na robne (odobravaju ih dobavljači u obliku robe) i novčane (u obliku novca)
- prema subjektima na komercijalne (odobravaju ih ostale financijske institucije npr. štedno-kreditne zadruge ili proizvođači robe) i bankarske (odobravaju ih banke)

¹Srb, V., Matić, B.: Bankarstvo, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek, 2000., str.44.

²Ibidem ,str.46-47.

³Leko, V., Mates, N.:Rječnik bankarstva i financija, Masmedia, Zagreb, 1993., str.248

- prema svrsi na proizvođačke (služe za financiranje kratkotrajne ili dugotrajne imovine) i potrošačke (namijenjeni kupnji potrošnih dobara)
- prema namjeni na kredite za obrtna sredstva i investicijske,
- prema načinu osiguranja na otvorene (odobravaju se uz jamstvo osoba) i pokrivene (odobravaju se uz zalog pokretnine ili nekretnine)
- prema državnom domicilu davatelja kredita na tuzemni (odobravaju ih domaći kreditori) i inozemni kredit (odobravaju ih inozemni kreditori)

Najčešća podjela je prema duljini trajanja⁴ :

- kratkoročni
- srednjoročni
- dugoročni

Kratkoročno kreditiranje je vrlo čest aktivno bankarski posao. Odobravanjem takvih kredita banka povećava svoju novčanu masu budući da kratkoročnim kreditima stvara novi novac. Zavisno od načina korištenja kratkoročnih kredita razlikujemo sljedeće vrste:⁵

1. Kontokorentni - banka odobrava u korist tekućega računa tražitelja kredita. Sredstva odobrenoga kredita tražitelj može koristiti za promet i plaćanje, odnosno izdavati naloge za plaćanje iznad vlastitih sredstava na računu. Iako se kredit odobrava do iznosa najvišega utvrđenoga kreditnog limita, tražitelj može koristiti kredit i u manjem iznosu od ugovorenoga. Pritom plaća kamate samo na iskorišteni dio, a na neiskorišteni dio plaća proviziju banci.
2. Akceptni - kod ovog oblika kredita samo iznimno dolazi do isplate kreditnog iznosa budući da banka svome komitentu akceptira mjenicu. Time banka postaje glavni dužnik, odnosno obvezuje se isplatiti mjenični iznos ukoliko to ne učini tražitelj kredita.
3. Eskontni - kredit na temelju zalog (najčešće robne) mjenice, kojom banka kupuje određeno potraživanje prije njegova dospijeca uz istodobnu naplatu eskonta, tj. kamata, provizije i troškova za svoje usluge. Kamata koja se pritom obračunava

⁴ Gregurek M., Vidaković N., Visoko učilište Effectus, Zagreb, 2013., str.166

⁵ Srb, V., Matić, B.: Bankarstvo, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek, 2000., str.47

odnosi se na razdoblje od dana isplate eskontnoga kredita do dana dospijeca mjenice. Dužnik po eskontnom kreditu mora vratiti banci odobreni iznos kredita. Ako se to ne dogodi, banka će protrestirati mjenicu i naplatiti traženi iznos od bilo kojega mjeničnoga dužnika.

4. Lombardni - kredit na temelju zaloga pokretnih stvari. Najčešće je to zlato, nakit, vrijednosnica. Lombardne kredite odobravaju banke, ali i specijalizirane institucije (zalagaonice). Založeni predmeti predstavljaju instrumente osiguranja vraćanja lombardnoga kredita, pa ih banka, ako dužnik nije u stanju vratiti kredit banci, ima pravo prodati i na taj način naplatiti dug.

U nastavku je naveden primjer lombardnog kredita

Tablica 1. Primjer lombardnog kredita

Iznos kredita	Do 95 % vrijednosti zaloga
Kamatna stopa	Ovisno o vrsti depozita
Rok otplate	4 – 60 mjeseci
Naknada za obradu kreditnog zahtjeva	0,5% za kratkoročno kreditiranje 1,0% za dugoročno kreditiranje
Isplata kredita	Na račun korisnika kredita
Način otplate	U jednakim mjesečnim anuitetima, jednokratnom otplatom glavnice i kamate
Kreditna sposobnost	Ne utvrđuje se
Kredit se ugovara	Uz oročeni depozit uz premiju i bez premije ili progresivnu štednju

Izvor: Zagrebačka banka, <https://www.zaba.hr/home/med/dok/204/lombardni-kredit>,
10.11.2016.

5. Rambursni - temelj ovog kredita čine robni dokumenti (teretnica, polica osiguranja). Ovaj kredit je važan za trgovačku razmjenu te je zbog toga čest u međunarodnim poslovnim odnosima. U suštini to je akceptni kredit koji banka odobrava uvozniku robe temeljem pokrića u robnim dokumentima.

Srednjoročni krediti - odobravaju se s rokom dospelja (rok otplate) od jedne do pet godina (negdje od 3-5 godina), a služe za financiranje manjih investicija, kupnju trajnih potrošnih dobara i sl.

Dugoročni krediti - imaju rok dospelja dulji od pet godina, a služe za financiranje većih investicija. Odobravaju se na temelju dugoročnih izvora sredstava komercijalne banke. Zbog dugoga roka na koji se odobravaju (npr. dvadeset i više god.), dugoročni su krediti za vjerovnike razmjerno visoko rizičan posao, pa se njihovo odobravanje u pravilu uvjetuje založnim pravom na nekretnine (hipotekom), a nerijetko se zahtijevaju i drugi oblici osiguranja kredita poput solidarnoga jamstva (jedne ili više osoba), osiguranja nekretnine od različitih rizika, police osiguranja korisnika kredita od posljedica nesretnoga slučaja vinkulirane u korist kreditora i sl..

U tablici broj 2 naveden je primjer dugoročnog kreditiranja, i to stambeni kredit.

Tablica 2. Stambeni kredit

Iznos kredita	5.000 - 500.000,00 eura
Godišnja kam. stopa	Sastoji se od varijabilnog i fiksnog dijela Fiksni dio kamate iznosi 6,56 %
Rok otplate	3 - 30 godina
Isplata kredita	Na račun korisnika
Način otplate	Mjesečni anuiteti u kunskoj protuvrijednosti eura obračunato po srednjem tečaju HNBa važećem na dan plaćanja
Potrebna kreditna sposobnost	Mjesečna primanja, umanjena za postojeća zaduženja, minimalno u visini mjesečnog anuiteta uvećanog za 1700 kn
Instrumenti osiguranja	Zalog na nekretnini u omjeru 1:2 uz vinkulaciju police osiguranja od požara i police osiguranja korisnika kredita od posljedice nesretnog slučaja Depozit, jamac, ulog u novčane fondove

Potrebna dokumentacija	Zahtjev za kredit Preslika osobne iskaznice tražitelja kredita Potpisana Izjava suglasnosti o objedinjavanju i obradi podataka kreditnog izvješća HROK-a za sve sudionike u kreditu Procjena vrijednosti nekretnine Izvadak iz zemljišnih knjiga Dokumentacija za dokazivanje boniteta
Efektivna kam. stopa	Za status klijenta 8,04% , bez statusa klijenta 8,63%
Naknada za obradu kreditnog zahtjeva	1 % od iznosa kredita

Izvor: Zagrebačka banka, <https://www.zaba.hr/home/med/dok/204/lombardni-kredit> ,
10.11.2016.

2.3. Otplata kredita

Glavnica je iznos kredita koji banka odobrava, a kamata je cijena koja se plaća za korištenje sredstava banke. Kada je izražena u postocima, govorimo o kamatnoj stopi. Nakon odobrenja kredita, banci se vraća glavnica uvećana za kamatu. Visina kamatne stope zavisi od vrste kredita, roka na koji se sredstva ustupaju i drugih faktora. Otplaćivanje kredita se razlikuje i među samim bankama i uglavnom se prilagođavaju platežnoj moći klijenta i visini do koje može isplaćivati mjesečne rate⁶.

Anuitet, odnosno rata je redovna, najčešće mjesečna isplata novčanog iznosa sastavljenog od dijela glavnice i kamate, koju klijent mora platiti na ime postepene otplate kredita. Osim mjesečne, ona može biti i tromjesečna, polugodišnja, godišnja, ovisno od samog dogovora sa bankom. Vrlo je važno da se detaljno raspita o uvjetima vraćanja kredita i da se rate prilagode mogućnostima pojedinca. U tome može pomoći bankarski službenik koji će obavijestiti o svim detaljima i ako postoji nejasnoća, razriješiti prije potpisivanja ugovora. Početak je razdoblje u kome je kredit stavljen na

⁶ Moj –bankar.hr :<https://www.moj-bankar.hr> ,10.10.2016.

raspolaganje korisniku, ali nije još započeta otplata kredita. Ukoliko se koristi poček, potrebno je informirati se plaća li se ili ne u tom razdoblju kamata. Poček može pomoći ukoliko postoji problem u otplati zbog kojeg se ne može odmah započeti s istom.

Ako banka krene odmah sa naplatom kamate, plaća se veći iznos kamate nego inače. Pri podizanju kredita važno je raspitati se o obvezama i uvjetima koje svaki tražitelj kredita mora ispuniti.

2.3.1. Kamata

Kamata je, u ekonomiji, cijena koju plaća posuđivač onome koji mu pozajmljuje novac. Drugim riječima kamata je iznos koji se plaća da bi se „unajmio“ određeni iznos novca za određeno razdoblje. Iznos novca koji se posuđuje zove se glavnica, a postotak kamate koji se plaća na glavicu zove se kamatna stopa. Kamatne stope služe kao ključni indikator financijskih tržišta.⁷

Kamata ovisi o iznosu kredita ili depozita, roku na koji se kredit odobrava odnosno o roku na koji se sredstva ulažu, visini ugovorene kamatne stope i metodi obračuna kamata koju primjenjuje kreditna institucija. Obično se izračunava primjenom kamatne stope na dobiveni ili uloženi iznos sredstava, pri čemu se primjenjuju različite metode obračuna kamata. Visina kamatne stope ovisi o vrsti kredita ili depozita, roku na koji se sredstva odobravaju ili ulažu, konkurenciji, stopi inflacije i kreditnom rejtingu zemlje.

Nekoliko je vrsta kamatnih stopa:⁸

- Nominalna kamatna stopa - predstavlja postotak koji određuje koliki dio duga klijent plaća na razini obroka i koristi se za obračun redovne kamate za određeni kredit. Može biti fiksna ili promjenjiva.
- Konformna kamatna stopa - je stopa koja omogućava da se ima isti iznos kamate bez obzira obračunava li se kamata jednom na kraju razdoblja otplate ili više puta u toku same otplate kredita.
- Proporcionalna kamatna stopa - je stopa po kojoj se dobije različiti iznos kamate u zavisnosti od toga obračunava li se kamata jednom na kraju razdoblja

⁷ Gregurek, M., Vidaković, N., Bankarsko poslovanje, RRiF plus, Zagreb, 2011, str.170

⁸ <https://www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/informacije-za-potrosace/kamate> , 08.11.2016.

otplate ili više puta u tijeku same otplate kredita. Ukoliko se rastavi na nekoliko dijelova, njen iznos je uglavnom veći nego da se to učini samo jednom na kraju razdoblja otplate kredita.

- Efektivna kamatna stopa - predstavlja stvarnu cijenu kredita. Efektivna kamatna stopa obuhvaća nominalnu kamatnu stopu uvećanu za naknade i provizije banci za odobravanje kredita (ova stopa ne obuhvaća određene moguće troškove poput troškove procjene vrijednosti sredstava za ostvarenje kredita, troškove izdavanja uvjerenja i potvrda koje su potrebne za kreditni zahtjev).
- Interkalarna kamata - se obračunava u razdoblju između odobravanja kredita do trenutka kada počne otplata prve rate. U zavisnosti koja je banka u pitanju, ovaj iznos može biti pripojen glavnici i naplaćivati se kroz obroke otplate kao i ostatak kredita ili poslije otplate cjelokupnog kredita. Ukoliko banka obračunava interkalarnu kamatu treba provjeriti kada se najbolje isplati uzeti kredit kako bi ta interkalarna kamata bila što manja
- Zatezna kamata - se obračunava u slučaju kada se obaveze plaćanja ne podmiruju na vrijeme. Indeksacija kredita podrazumijeva vezivanje obaveza za rast cijena na malo ili strane valute za koju je kredit vezan. Što znači da ukoliko se sklapa ugovor o kreditiranju iznos koji treba vratiti nije konstantan već zavisi od stavki navedenih u ugovoru, a najčešće je to rast cijena na malo ili vrijednost valute za koju je otplata vezana. Sa povećanjem ovih stavki dolazi do povećanja kamate i glavnice kredita. Ova vrsta kredita sa sobom nosi i rizik promjene iznosa rate koja je utvrđena promjenom datih uvjeta kreditiranja, a time se stavlja pod znak upitnika i njegova mogućnost da se kredit otplati na vrijeme. Od ove vrste rizika može se zaštititi jedino ukoliko su redovni mjesečni neto prihodi, iz kojih se otplaćuje kredit (npr. zarada), vezani za istu valutu u kojoj je odobren kredit.

3. POVIJEST KREDITA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Sa prvom pojavom viška vrijednosti ljudi počinju posuđivati proizvode kako bi zadovoljili svoje potrebe. Ovaj način se temeljio na međusobnom povjerenju između onoga tko je posuđivao proizvod (vjerovnika) i onoga tko je primao taj proizvod (dužnika). Vjerovnik ustupa određenu stvar dužniku, a ovaj mu treba vratiti istovrsnu stvar ili drugu stvar iste vrijednosti⁹.

Pojavom novca stvara se novčani kredit. Budući da je novac specifična roba za koju se može dobiti bilo koja druga roba otvaraju se široke mogućnosti za širenje kredita. Kredit postaje nezaobilazan u razvoju proizvodnje i prometa, što danas rezultira time da kredit uz gotovi novac postaje dominantan novčani oblik.

Kako se mijenjao pojavni oblik novca, tako se mijenjao i kredit. Kredit je nastao na povjerenju, da bi u suvremenim uvjetima ova osobina kredita prestala biti nužna. U tom slučaju dužnik pri odobravanju kredita daje vjerovniku određeno osiguranje i to¹⁰:

- zalog pokretne stvari ručni zalog (vrijednosnice, plemenite kovine i sl.),
- nekretnine,
- jamstva trećih osoba u koje davalac kredita ima povjerenje,
- vlastiti ulog dužnika u obliku pologa sredstava na poseban račun kod vjerovnika,
- osiguranje povrata kredita i vinkuliranjem police osiguravatelja u korist vjerovnika ili
- kombinacije prethodnih oblika.

Naš bankarsko-kreditni sustav prošao je više razvojnih faza koje su bile uvjetovane razvojem naše privrede, promjenama metoda i organizacijskih formi upravljanja njome i promjenama privrednog sustava.

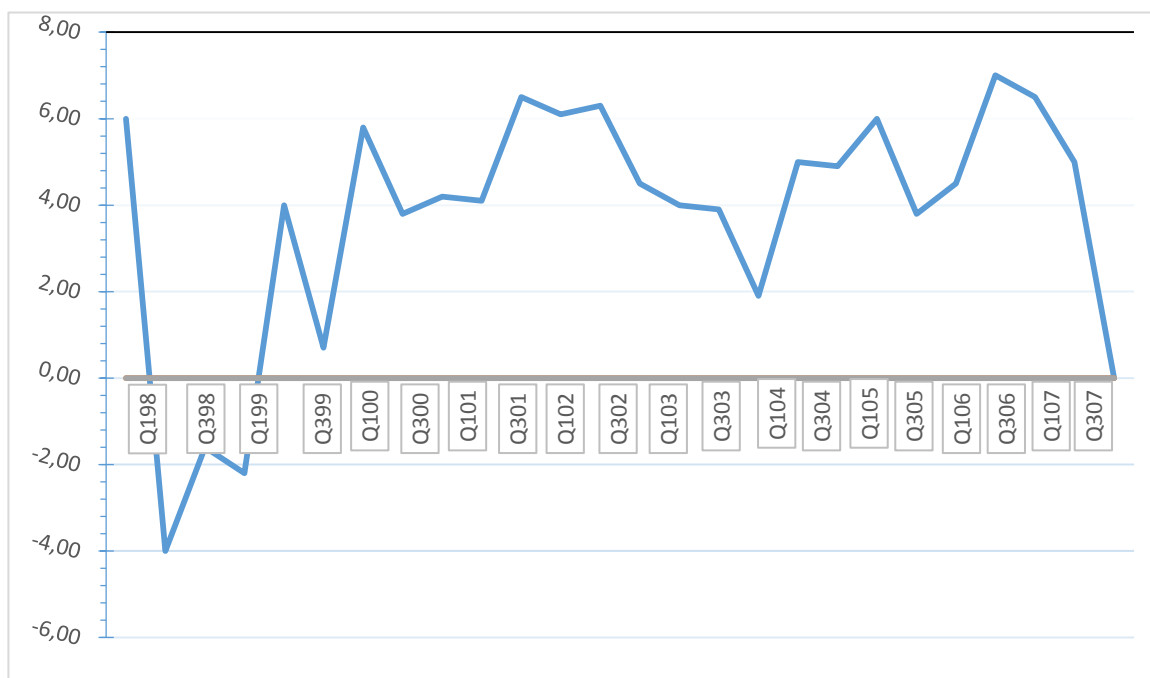
I u našoj su financijskoj povijesti poznate epizode tijekom kojih su pogreške u mehanizmu alokacije kredita doprinosile gospodarskim kolebanjima pa i trajnijim poteškoćama. Na primjer, grafikon 1 pokazuje da su problemi u bankama bili među čimbenicima recesije potkraj 90-tih. Iako se teško oteti dojmu da su drugi negativni čimbenici morali imati još i jači učinak na tadašnju recesiju od samih problema u

⁹ Perišin, I.: Novac, kredit i bankarstvo u sistemu samoupravljanja. Zagreb: Informator izdavačka kuća, 1975., str.157

¹⁰ Ibidem str.158

bankama, čini se prilično sigurnim da su problemi u malim i srednjim bankama doprinijeli usporavanju i padu BDP-a potkraj 90-tih¹¹.

Grafikon 1. Desezonirani kvartalni BDP: stopa rasta u odnosu na isti kvartal prethodne godine 1998. – 2007.

Izvor: www.hub.hr, 16.09.2016.

Na gornjem grafikonu vidimo situaciju usporavanja rasta. Hoće li se to tako nastaviti ovisi o vezi između kredita i gospodarskog rasta. Ako su krediti – kao što smatra središnja banka – proteklih godina prebrzo rasli, onda bi ograničenja rastu bankovnih kredita u Hrvatskoj mogla imati pozitivno djelovanje odnosno doprinijeti kratkoći i plitkoći usporavanja rasta. U tom će se slučaju tek pokazati da će manje izlaganje rizicima iz prethodnoga razdoblja omogućiti bankama da brže prebrode očekivane poteškoće i ponovno u sljedećem razdoblju budu spremne ponuditi dovoljne iznose kredita po povoljnim uvjetima.

U svakom slučaju, krediti i njihov učinak na proizvodnju i zaposlenost predstavljaju najvažniji iskaz uloge banaka u gospodarskom sustavu. Bez dobro

¹¹ <https://www.hub.hr/hr/hub-analize-broj-9>, 16.09.2016.

obavljene usluge platnoga prometa i prikupljanja štednje nema ni uloge banaka na kreditnom tržištu gdje nastaje najvažniji neizravni učinak na rast i zapošljavanje.¹²

Banke svojim prikupljanjem i obradom informacija ostvaruju konkurentsku prednost. Na primjer, individualni će štediša vrlo teško pronaći dobrog dužnika kome će povjeriti višak svojega novca izvan kruga obitelji i dobrih prijatelja. U nedostatku financijskoga posrednika on će se odlučiti na kreditiranje unutar svojega kruga (što će s relativno visokom vjerojatnosti imati veoma loše ekonomske i socijalne posljedice) ili će novac zadržati „u čarapi“, „inozemstvu“ ili nekom drugom neproduktivnom obliku ulaganja (npr. kupnja plemenitih metala). Nasuprot takvoj situaciji, banke su sposobne brzo, jeftino i točno obraditi informacije o nizu osoba i poduzeća koja potražuju sredstva te plasirati viškove sredstava na mjesta njihove najproduktivnije uporabe. Na taj način banke ne potiču samo gospodarski rast već pogoduju zadovoljstvu građana. Premda se osoba s viškom i osoba s manjkom sredstava nikada ne susreću, obje postižu neki važan životni, ekonomski cilj (npr. prostor za stanovanje ili sigurnije prijevozno sredstvo koje manje onečišćuje okoliš). Osoba s viškom ostvaruje sigurnost i povrat na uloženo, a druga poduzima nešto ili ostvaruje neki drugi cilj koji joj pruža više ili manje trajno zadovoljstvo. Nešto takvo ne bi bilo moguće bez banaka.¹³

Niti jedna kultura nije još razvila imunitet na širenje alternativnoga pogleda na ulogu banaka. Jasno je da pojam „dužničko ropstvo“ postoji. Postoje ljudi koji zbog nedostatka znanja, informacija, iskustva, opreza, zbog karakternih mana (npr. nekontrolirana sklonost kockanju) ili jednostavno – zbog spleta nesretnih okolnosti, upadnu u zamku dužničkoga ropstva. Zaduživanje kod lihvara dovodi ljude u situaciju da unatoč razmjerno maloj glavnici duga veliki dio svojega dohotka moraju izdvajati za otplatu visokih kamata.

Postoje još dva razloga zbog kojih izreka „dužničko ropstvo“ nema smisla kada su u pitanju banke. Prvo, dug zbog ulaganja može biti izvanredan izvor zarade ako vrijednost ulaganja raste. Onaj tko se zadužio za 100 novčanih jedinica radi kupnje nekretnine početkom ovoga desetljeća danas ima imovinu vrijednu najmanje 150 novčanih jedinica. To je izniman kapitalni dobitak od životne važnosti, koji bez pristupa kreditu ne bi bio moguć. Desetci tisuća hrvatskih obitelji ostvarile su tu vrstu kapitalnoga dobitka tijekom ovoga desetljeća i danas se više ne može zamisliti kriza na

¹² <https://www.hub.hr/hr/hub-analize-broj-9>, 16.09.2016

¹³ <https://www.arhivanalitika.hr>, 16.09.2016.

domaćem tržištu nekretnina koja bi te kapitalne dobitke mogla izbrisati. Analize su pokazale da je neto bogatstvo hrvatskih građana proteklih godina vrlo brzo povećavano unatoč brzom rastu zaduženosti.¹⁴ Drugo, banke su financijski posrednici koji najveći dio onoga što naplaćuju prosljeđuju dalje štedišama, drugim klijentima, dobavljačima, zaposlenicima. To ima daljnje multiplikativne učinke u cjelokupnom gospodarstvu. Prema podacima za 2006., od 100 jedinica prihoda banaka po osnovi kamata i naknada, oko 80 je u konačnici završilo kod štediša, klijenata, dobavljača, zaposlenika i države, a od preostalih 20 jedinica formirane su razne rezerve za rizike dok je država naplatila porez na dobit.¹⁵

Tradicionalna ekonomska i financijska teorija potpuno su zanemarile informacijsku, socijalnu i dinamičku ulogu banaka. U središtu se pozornosti našla samo veza između proizvodnje i novca. Pretpostavljalo se da država odnosno središnja banka ima potpunu kontrolu nad proizvodnjom svih oblika novca. Sve što je uz takve pretpostavke trebalo učiniti bilo je izračunati „optimalnu“ ponudu novca koja je potrebna kako bi se podržao ciljani gospodarski rast. Financijske inovacije, varijacije novčanoga obrtaja i rizici potpuno su zanemareni pa dublje razmatranje uloge banaka i nije bilo potrebno. Takvi su modeli obilježili monetarnu teoriju XX. stoljeća.

Početkom XXI. stoljeća našli smo se u situaciji u kojoj smo svjesni što ne valja s našim razumijevanjem funkcioniranja gospodarstva, ali još nismo u potpunosti sigurni kako bi trebalo gledati na problem, odnosno pokušati ga riješiti. Najmanje što znamo jest precizno kvantificirati odnose o kojima govorimo. Jednostavna tradicionalna veza novac – proizvodnja ne predstavlja dobar opis stvarnosti. Današnji novac više nije dominantno „vanjski novac“ (ili gotov novac) i državne ga institucije ne kontroliraju u potpunosti. Najveći je dio novca u opticaju unutarnji novac stvoren procesom multiplikacije kao nusproizvod ciklusa odobravanja kredita u usko povezanom sustavu mnoštva banaka. Stoga je sve raširenije uvjerenje da je uloga banaka u procesu proizvodnje novca barem jednako važna kao i uloga centralne banke¹⁶.

Kroz godine smanjila su se kreditiranja u svim domaćim sektorima (iznimka blagog rasta kredita državnim jedinicama), dok su krediti nerezidentima snažno porasli. Najviše se smanjilo kreditiranje prema trgovačkim društvima. Unatoč

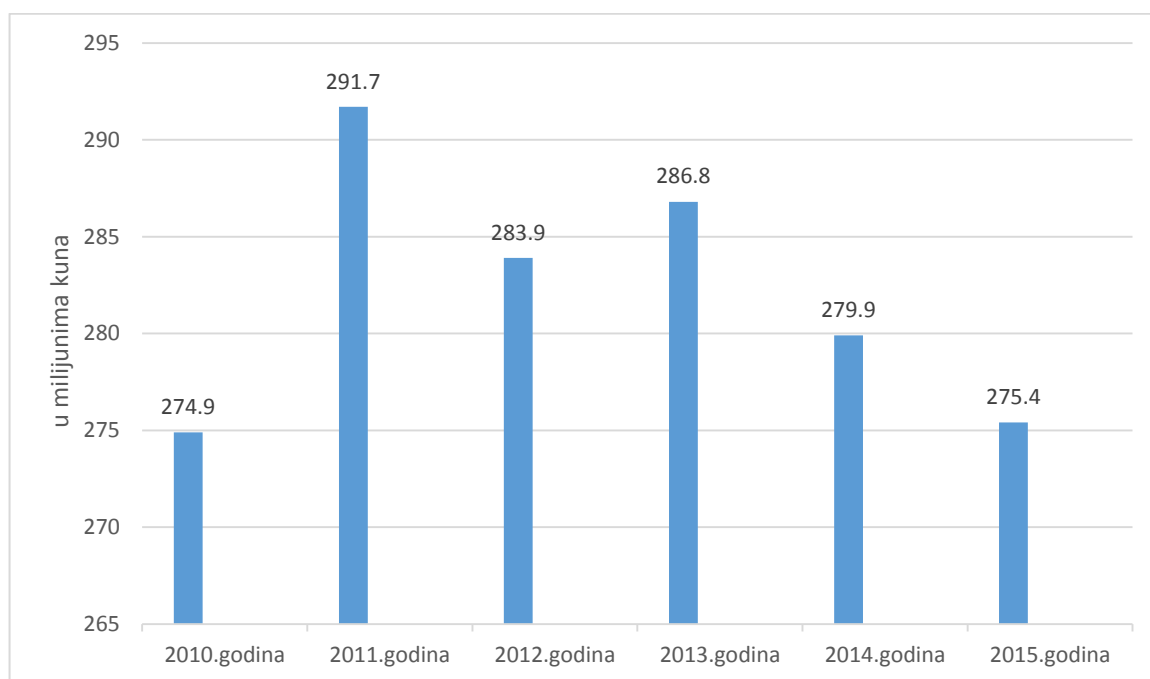
¹⁴ <https://www.hub.hr>, 16.09.2016.

¹⁵ Ibidem

¹⁶ <https://www.hub.hr>, 16.09.2016

smanjenju najveći udio i dalje imaju krediti prema stanovništvu. Ono je vidljivo kod gotovo svih vrsta kredita. Porasla je potražnja za gotovinskim nenamjenskim kreditima i stambenim kreditima u kunama. Rast kunskih kredita odraz je preferencije stanovništva.¹⁷ Primjerom na grafikonu su prikazani dani krediti za razdoblje od 2010.-2015. godine.

Grafikon 2 Iznos odobrenih kredita za razdoblje od 2010.-2015. godine

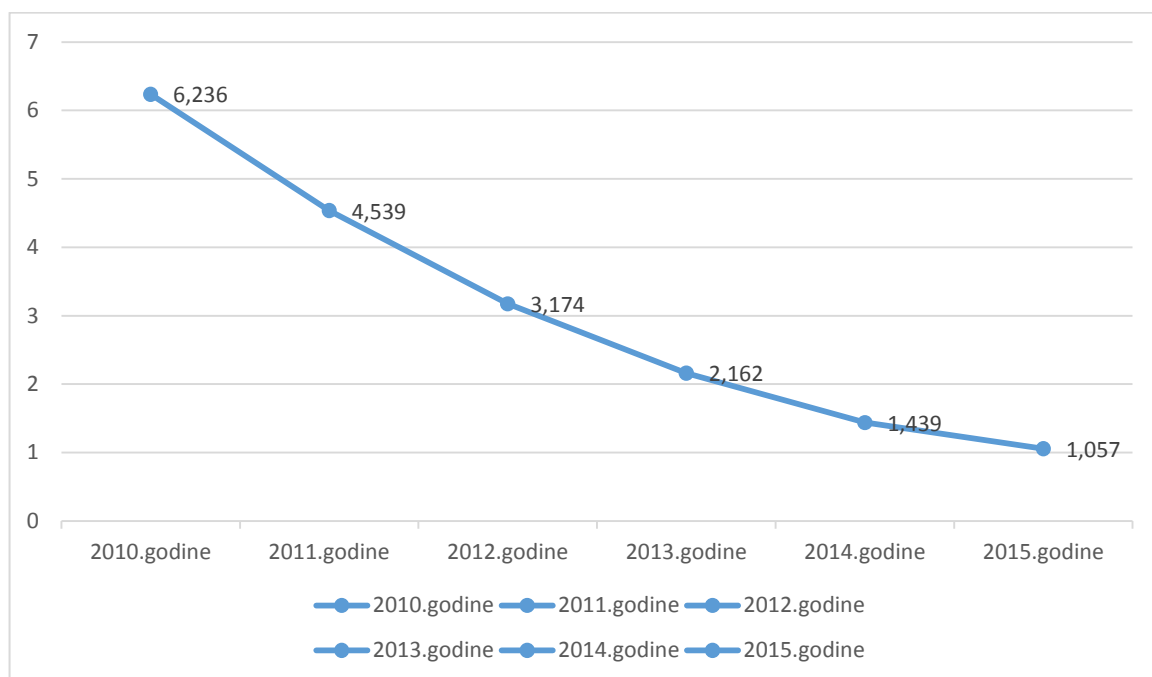

Izvor: Izrada studenta na temelju biltena o bankama br.24, br.26 i br.29, dostupno na internet stranici : www.hnb.hr/bilten-o-bankama

Grafikon 2 prikazuje dane kredite banaka u razdoblju 2010.-2015. godine. Ukupan broj danih kredita 2010. godine iznosio je 274,9 mlrd kuna, što je znatno manje u odnosu na 2011. godinu kad taj iznos doseže 291,7 mlrd kuna. Već 2012. godine dolazi do smanjenja danih kredita i to za 2,7% u odnosu na 2011. godinu. 2013. godine opet dolazi do porasta od 1%, ali 2014. godine taj iznos se smanjuje i iznosi 279,9 mlrd kuna. Godine 2015. iznos danih kredita je smanjen u odnosu na prethodnu godinu i iznosi 275,4 mlrd kuna. Grafikon prikazuje ukupan broj danih kredita za ta razdoblja, a u sljedećem grafikonu je prikazan ukupan broj danih auto kredita banaka stanovništvu.

¹⁷ <https://www.hnb.hr/godisnje-izvjesce-HNB-2015>, 17.10.2016.

Grafikon 3. Auto krediti dani stanovništvu za razdoblje 2010.-2015.godine

Izvor: Izrada studenta na temelju biltena o bankama, br. 24, br. 26, br. 29, dostupno na internet stranici : www.hnb.hr/bilten-o-bankama

Grafikon 3 prikazuje kretanja auto kredita stanovništvu kroz pet godina. Dani auto krediti 2010. godine iznosili su 6,236 mlrd kuna, a 2011. godine taj iznos je znatno manji i iznosi 4,539 mlrd kuna. Taj pad se nastavio i 2012. godine i 2013. godine kada je iznosio 2,162 mlrd kuna. 1,439 mlrd kuna je bio iznos danih auto kredita stanovništvu 2014. godine i 1,057 mlrd 2015. godine.

Bez obzira na pad u prikazanim grafikonima stanovništvo i dalje potražuje kredite ovisno o potrebama pojedinaca.

3. AUTO KREDITI U HRVATSKOJ

Auto krediti kao što i samo ime kaže su krediti za kupnju vozila i to novih i/ili rabljenih vozila.

Kreditne institucije mogu odrediti koja vozila (ne)žele kreditirati po kriteriju starosti, npr. kreditna institucija može odrediti da kupnju vozila starog 25 godina ne želi kreditirati.

Ukoliko se planira kupiti vozilo i za kupnju podići auto kredit, prije treba provjeriti sve uvjete. Isto tako važno je provjeriti koje troškove je moguće pokriti iz kredita i do kojeg iznosa, npr. trošak javnog bilježnika, osiguranja vozila. Također je važno prethodno provjeriti i koja dokumentacija je potrebna. Osim dokumentacije za utvrđivanje kreditne sposobnosti treba provjeriti i koju dokumentaciju je potrebno dostaviti za pravdanje namjene kredita (npr. može se tražiti ponuda za auto, kupoprodajni ugovor i dr.) te za korištenje kredita i zasnivanje založnog prava, tj. fiducija na vozilu¹⁸.

Najčešće kreditne institucije na vozilima zasnivaju i založno pravo, tj. fiducij do konačne otplate kredita.

3.1. Opći uvjeti auto kredita

Opći uvjeti kreditnog poslovanja sadrže informacije o¹⁹:

- važećim nominalnim godišnjim stopama redovnih i zateznih kamata,
- načinu obračuna kamata (primjena relativne ili konformne kamatne stope),
- uvjetima pod kojima se mogu mijenjati stope redovnih i zateznih kamata tijekom korištenja, odnosno otplate kredita
- valutama u kojima se može nominirati ili uz koje se može vezati glavnica i pojašnjenja koja se odnose na rizik promjene tečaja tih valuta,

¹⁸ Hrvatski institut za financijsku edukaciju: www.hife.hr/sadrzaj/krediti , 20.09.2016.

¹⁹ Ibidem

- naknadama, odnosno provizijama koje (osim kamata po deklariranoj nominalnoj stopi) kreditna institucija zaračunava korisniku kredita, uključujući i objašnjenje povezano s mogućom promjenjivosti tih naknada, odnosno provizija za trajanja ugovora o kreditu s potrošačem,
- efektivnim kamatnim stopama koje odražavaju ukupnu cijenu pojedine vrste kredita, izračunatim u skladu s propisima Hrvatske narodne banke,
- iznosu otplate glavnice i kamata (uključujući i druge troškove) za pretpostavljeni iznos kredita, rokove otplate, broj i visinu otplatnih obroka (otplatni plan),
- uvjetima polaganja depozita kod kreditne institucije, ako je to uvjet za odobravanje kredita,
- mogućnostima i uvjetima prijeboja kredita i depozita iz prethodne točke,
- instrumentima osiguranja otplate kredita i drugim uvjetima koje postavlja kreditna institucija uz posebno isticanje posljedica neizvršenja obveze iz ugovora, raskida odnosno otkaza ugovora te redoslijeda aktiviranja instrumenata osiguranja,
- pravu potrošača da odustane od ugovora i zakonskim rokovima za to i mogućnostima i uvjetima prijevremenog povrata kredita.

Opći uvjeti trebaju korisniku kredita biti dani na uvid prije zaključivanja ugovora o kreditu. Korisnik kredita se najmanje jedanput na godinu bez naknade obavještava o stanju njegova kredita.

3.2. Kreditna sposobnost tražitelja kredita

Kreditna sposobnost je ocjena pojedine kreditne institucije koja pokazuje može li potencijalni dužnik preuzeti obvezu redovitog plaćanja anuiteta/rate za konkretan iznos kredita. Pritom se primarno koristi informacijama i dokumentacijom dobivenom od potrošača, ali se koristi i informacijama iz kreditnog registra (HROK) u kojemu su evidentirana zaduživanja tražitelja kredita

koja se uzimaju u obzir pri procjeni dodatnih financijskih opterećenja vezano uz obveze koje bi se preuzele s novim ugovorom o kreditu.

Svaka banka u Republici Hrvatskoj internim aktima propisuju zahtijevanu kreditnu sposobnost za tražitelje kredita. Banka zadržava diskrecijsko pravo ne odobravanja kredita. Uobičajeni uvjeti za kreditnu sposobnost kredita za auto su :²⁰

- Osobe koje ostvaruju stalna mjesečna primanja unutar Republike Hrvatske (plaća, honorar, mirovina). Za pomorce, djelatnike ambasada, slobodna zanimanja itd. kreditna sposobnost određuje se prema posebnom izračunu
- Urednost u podmirenju obaveza prema bankama (provjerava se uvidom u HROK)
- Iznos kredita koji se može podići određen je potencijalnim anuitetom tj. iznosom neopterećenih mjesečnih primanja, dijela koji ostaje nakon podmirenja obaveza po svim kreditima. U većini slučajeva neopterećeni dio plaće mora iznositi barem 2/3 prosječne plaće isplaćene u Republici Hrvatskoj u prethodnoj godini.
- Jamci ili sudužnici mogu uvećati kreditnu sposobnost tražitelja kredita. Primanja jamaca ili sudužnika zbrajaju se na primanja korisnika kredita te se za njih zajednički utvrđuje kreditna sposobnost. Bez obzira na primanja jamaca, banke uglavnom ne odobravaju kredite ukoliko su primanja korisnika kredita manja od mjesečnog anuiteta. Kod većine kredita uobičajeno je da supružnici budu i sudužnici u kreditu.

3.3. Hrvatski registar obveza po kreditima – HROK

Hrvatski registar obveza po kreditima (HROK) je registar ili upisnik podataka o kreditnim zaduženjima potrošača. Procjena potrebne kreditne sposobnosti u pravilu se provodi i uvidom u Hrvatski registar obveza po kreditima (HROK), čiji su korisnici kreditne i financijske institucije (banke, stambene štedionice, kartičarske kuće, društva za leasing i sl.) te fizičke i pravne osobe (klijenti) koje imaju obveze po kreditima, kreditnim karticama, prekoračenjima po računima, leasingu i drugim oblicima novčanih obveza. Nadzor nad razinom postojećega i mogućega dodatnog zaduživanja potrošača dobra je praksa kreditnih institucija koja ima za cilj izbjegavanje

²⁰ www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/kredit, 15.09.2016.

prezaduženosti potrošača, ali i pravodobnu procjenu nemogućnosti povrata dugovanja²¹.

Jamstvo i/ili sudužništvo u HROK-u imaju tretman instrumenta osiguranja. Ako je glavni dužnik neuredan u otplati kredita, to može postati prepreka u odobravanju kredita. Naime, ako dužnik neće biti u mogućnosti podmirivati vlastitu obvezu, to će postati obveza jamca ili sudužnika. Stoga kreditna institucija na takvu obvezu gleda kao na vašu potencijalnu obvezu i u takvim situacijama može odbiti kreditni zahtjev klijenta. Osim prilikom zahtjeva za kredit, potrošač može u svrhu svoje informiranosti i osobno zatražiti kreditno izvješće od HROK-a.

Podaci u HROK-u ažuriraju se mjesečno, a nakon zatvaranja pojedinih novčanih obveza, podaci o njima ostaju u evidenciji HROK-a još četiri godine nakon što je pojedina obveza u cijelosti podmirena²².

3.4. Instrumenti osiguranja za auto kredit

Svaka banka u Hrvatskoj ima u svojoj ponudi proizvode kao što su krediti za kupnju automobila, sa više modela i tipova osiguranja. Osiguranje ponajprije ovise o osobinama koje kredit ima kao što su iznos, kreditnoj sposobnosti te odabranom model kredita. Instrumenti osiguranja mogu se i kombinirati, tako da polica osiguranja zamijeni fiduciju itd. Kod nekih banka, kvalitetnim instrumentima osiguranja može se smanjiti kamatna stopa kao i naknada za kredit.

Neki od uobičajenih instrumenata osiguranja kod auto kredita jesu:²³

- mjenica, zadužnica, suglasnost o zapljeni plaće (kod većine kredita)
- jamac, sudužnik (kod velikog broja kredita)
- fiducija na vozilu (uglavnom za kredite veće od 10.000 EUR)
- kasko polica osiguranja vozila vinkulirana u korist banke
- osiguranje kredita kod osiguravatelja
- deponiranje knjižice vozila u banci

²¹ Gregurek M., Vidaković N., Bankarsko poslovanje, Zagreb 2013., str.189.

²² <https://www.hrok.hr> , 19.09.2016.

²³ www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrošača/kredit, 15.09.2016.

- hipoteka na nekretninama (uglavnom za veće iznose kredita)
- polica osiguranja života.

3.5. Sudužnik – jamac

Jamac platac, odgovara za dospjele obveze po kreditu kao glavni dužnik. Sudužnik, odgovara kreditnoj instituciji za sve dospjele obveze, a založni dužnik odgovara imovinom koju je dobrovoljno dao u zalog.²⁴

Konkretno, ako glavni dužnik uredno ne izvršava svoje obveze, jamac odgovara za cijelu obvezu i dužan je vratiti njegove dospjele neplaćene obveze po kreditu. Time jamac riskira da ostane bez vlastitih primanja (osim u dijelu u kojemu su ta primanja izuzeta od ovrhe i većeg dijela svoje imovine). Jamac platac odgovara za dospjele obveze po kreditu kao glavni dužnik te u tom slučaju kreditna institucija po vlastitom izboru može naplatiti dospelu obvezu ili od glavnog dužnika ili od jamca ili od obojice istodobno. Sudužnik odgovara kreditnoj instituciji za sve dospjele obveze i kreditna institucija može zahtijevati ispunjenje tih obveza i od glavnog dužnika i od sudužnika, i to sve dok obveza ne bude potpuno ispunjena. Za razliku od navedenog, založni dužnik, koji nije istodobno jamac ili sudužnik, u takvoj situaciji riskira da ostane samo bez one imovine koju je dobrovoljno dao u zalog kao osiguranje za obvezu glavnog dužnika.²⁵

Nužno je voditi računa o svim mogućim rizicima, što može imati ozbiljne posljedice. Nekome biti sudužnik, jamac ili založni dužnik ne znači samo dati formalni potpis ugovora na koji se pristaje, primjerice, iz usluge ili prijateljskih odnosa s glavnim dužnikom. To znači da se time preuzima i određene obveze glavnog dužnika.

Kako bismo umanjili rizike koji proizlaze iz preuzimanja obveze za trećega, kada zapravo ovisimo o ponašanju glavnog dužnika, prije odluke da budemo nekome sudužnik, jamac ili založni dužnik svakako treba razmisliti o sljedećim stavkama:

- detaljno se informirati o pravima i obvezama sudužnika, jamca ili založnog dužnika iz ugovornog odnosa zbog vrste i težine obveza koje

²⁴ <https://www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/kredit/suduznici-jamci-i-zalozni-duznici> ,10.11.2016.

²⁵ Ibidem

se ugovorom preuzima (upoznavanjem sa zakonskim propisima ili izravnim informiranjem kod kreditne institucije).

- na temelju dostupnih i objektivnih izvora provjeriti i procijeniti mogućnosti glavnog dužnika da uredno izvršava obveze iz ugovora glede planiranog iznosa i roka na koji namjerava zatražiti odobravanje kredita.
- prethodno ugovoriti s glavnim dužnikom adekvatno osiguranje, koje će omogućiti da se pokriju svi troškovi budu li se morale platiti njegove obveze po kreditu kao jamac ili sudužnik (npr. zadužnica, zasnivanje založnog prava na imovini glavnog dužnika i sl.). O načinu ugovaranja takvog osiguranja savjetovati se sa stručnom osobom (npr. odvjetnikom).

Najčešći instrumenti osiguranja koje kreditne institucije zahtijevaju od jamaca i sudužnika su sljedeći²⁶:

1. Izjava o suglasnosti o zapljeni primanja privatna je isprava potvrđena kod javnog bilježnika kojom jamac/sudužnik daje suglasnost da se radi naplate tražbine kreditne institucije zaplijeni njegova plaća odnosno drugo stalno novčano primanje, osim u dijelu u kojemu je to primanje izuzeto od ovrhe. Suglasnost kojom se dopušta pljenidba plaće odnosno drugoga stalnoga novčanog primanja za iznos koji je izuzet od ovrhe ne proizvodi pravne učinke.
2. Zadužnica je privatna isprava potvrđena kod javnog bilježnika kojom jamac/sudužnik daje suglasnost da se radi naplate tražbine kreditne institucije zaplijene svi računi koje ima kod kreditnih institucija te da se novac s tih računa isplaćuje kreditnoj instituciji. Zadužnica ima svojstvo ovršne isprave na temelju koje se može tražiti ovrha protiv jamca/sudužnika i na drugim predmetima ovrhe.
3. Mjenica je vrijednosni papir na određeni iznos novca koji svom imatelju daje pravo da taj iznos naplati od osobe koja je u njoj naznačena kao dužnik.

²⁶ www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/kredit, 18.09.2016.

4. Hipoteka je dobrovoljno založno pravo koje se na stvari, najčešće na nekretnini, zasniva bez predaje stvari u posjed založnom vjerovniku (kreditnoj instituciji) i koje ga ne ovlašćuje da drži zalog u posjedu.
5. Fiducija (fiducijarno pravo vlasništva) je sudsko ili javnobilježničko osiguranje tražbine prijenosom prava vlasništva u korist kreditne institucije.

Ako u konkretnom ugovornom odnosu ima više jamaca, oni odgovaraju solidarno, bez obzira na to jesu li jamčili zajedno ili se svaki od njih obvezao prema kreditnoj instituciji odvojeno, osim kada je njihova odgovornost ugovorom drugačije uređena. To znači da kreditna institucija može tražiti plaćanje obveze ili od svakoga pojedinog jamca ili od svih jamaca istodobno.

Ako u konkretnom ugovornom odnosu postoji više jamaca ili sudužnika pa jedan od njih podmiri obvezu glavnog dužnika, on ima pravo zahtijevati od ostalih jamaca i/ili sudužnika da mu svaki nadoknadi dio koji se na njega odnosi (pravo regresa).

Ako glavni dužnik ne ispunj svoju obvezu na vrijeme, kreditna institucija dužna je o tome obavijestiti jamca, inače će odgovarati za štetu koju bi jamac zbog toga pretrpio.

Ako se glavni dužnik i kreditna institucija nakon nastupa kašnjenja u otplati dugovanja ne dogovore o načinu daljnje otplate najduže u roku od dva mjeseca, kreditna institucija dužna je obavijestiti sudužnika, založnog dužnika i jamca o stanju duga i ostaviti im rok od 15 dana od dana slanja preporučenom pošiljkom obavijesti da tu obvezu podmire u novcu. Navedena obveza ne isključuje pravo kreditne institucije da pokrene postupak prisilne naplate u trenutku evidentiranja dospjelih, a neplaćenih potraživanja. Jamci, sudužnici i založni dužnici trebaju osigurati da njihovi podaci za kontakt budu ažurni kako bi primili navedene obavijesti. U interesu je jamca da pravodobno dostavlja kreditnoj instituciji informacije o glavnom dužniku koje mogu olakšati naplatu dospjelog duga (npr. podatak o novom poslodavcu).²⁷

Ako je jamac otplatio djelomično ili u potpunosti dug glavnog dužnika, treba zatražiti od kreditne institucije odgovarajuće isprave i poduzeti potrebne radnje kako bi si osigurao svoju pravnu poziciju i ostvario naplatu od glavnog dužnika. Jamac koji je u potpunosti namirio tražbinu glavnog dužnika prelazi po samom zakonu ta tražbina

²⁷ <https://www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/krediti/suduznici-jamci-i-zalozni-duznici>, 18.09.2016.

sa svim sporednim pravima i osiguranjima njezina ispunjenja, a kreditna institucija dužna je predati sredstva kojima se tražbina dokazuje ili osigurava (zakonska subrogacija).

Kreditna institucija dužna je jamcu koji je u potpunosti namirio tražbinu glavnog dužnika, predati i sve isprave o osiguranjima koje je jamac osobno predao kreditnoj instituciji radi osiguranja svoje obveze prema njoj iz ugovora o jamstvu (npr. zadužnicu koju je osobno izdao).²⁸ Jamac koji je djelomično ispunio obvezu glavnog dužnika, na njega prelaze sporedna prava kojima je osigurano ispunjenje te obveze samo ako nisu potrebna za ispunjenje ostatka tražbine kreditne institucije.

Pri osiguranju tražbine založnim pravom na nekom drugom predmetu osiguranja (ne na nekretnini) upis založnog prava u korist jamca provodi se u odgovarajućem javnom registru, ovisno o predmetu osiguranja (npr. Financijska agencija, Središnje klirinško depozitarno društvo).

3.6. Ugovaranje kredita

Kredit se može ugovoriti u nekoj od kreditnih institucija (banka, štedna banka i stambena štedionica) i u kreditnoj uniji ako postoji članstvo. Za odobravanje kredita takvim institucijama potrebno je prethodno odobrenje za rad, koje u Republici Hrvatskoj izdaje Hrvatska narodna banka.

Kredit je također moguće ugovoriti i kod nekog od vjerovnika koji imaju odobrenje Ministarstva financija, koje također objavljuje popis svih onih koji imaju dozvolu za odobravanje potrošačkih kredita.²⁹

Ulaskom u EU otvorile su se mogućnosti ugovaranja kredita s institucijama koje su dobile odobrenje za rad u nekoj drugoj zemlji članici i koje iskazuju interes za izravno ili neizravno pružanje usluga na teritoriju RH. Takvim institucijama nije potrebno posebno odobrenje za rad jer su ga već dobile u zemlji u kojoj im je sjedište,

²⁸ <https://www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/kredit/suduznici-jamci-i-zalozni-duznici>, 18.09.2016

²⁹ Hrvatski institut za financijsku edukaciju : www.hife.hr/sadrzaj/kredit , 20.09.2016.

ali je nužno da se prethodno najavi namjera pružanja usluga na teritoriju Republike Hrvatske.³⁰

Ako se kredit ugovara sa subjektima koji nisu ni u jednoj od prethodno navedenih kategorija, potrebno je imati na umu da takvi subjekti nisu regulirani i nadzirani, a najčešće su sa svojom ponudom uvjeta i cijena kredita nepovoljniji od reguliranih institucija.

Minimalan sadržaj ugovora o kreditu, uključujući i ugovora o kreditu u obliku prekoračenja, propisan je Zakonom o potrošačkom kreditiranju (NN 75/09, 112/12, 143/13, 147/13, 09/15, 78/15, 102/15 i 52/16).

Ovo su elementi koje ugovor treba sadržavati³¹:

- vrstu kredita
- ime i prezime, odnosno naziv i adresu vjerovnika
- trajanje ugovora o kreditu
- ukupan iznos kredita (valuta glavnice, vrsta tečaja za isplatu/naplatu kredita)
- uvjeti za povlačenje iznosa iskorištenog kredita
- naziv proizvoda/usluge i njegovu cijenu
- kamatnu stopu (način promjene), EKS, stopu zatezne kamate
- iznos, broj i učestalost uplata koje treba izvršiti te, kada je to primjereno, redoslijed korištenja tih uplata
- kada je uključena amortizacija glavnice kredita ugovora o kreditu s fiksnim trajanjem, pravo na primanje, na zahtjev i besplatno izvještaja u obliku otplatnog plana
- upozorenje na posljedice izostalih uplata
- detalji vezani za instrumente osiguranja

³⁰ Ibidem

³¹ Hrvatski institut za financijsku edukaciju : www.hife.hr/sadrzaj/krediti , 20.09.2016.

- odredbe vezane za odustajanje od kredita, prijevremenu otplatu kredita

3.7. Čimbenici smanjenja kreditnog rizika

Opće poznato je da nema ljudske aktivnosti bez ikakvog rizika. Razumljivo da ne možemo iz ovoga isključiti niti kreditni posao. Visok stupanj rizika, velikim dijelom upravo proizlazi iz osobina ovog posla. Niti jedan kredit bez obzira na njegov oblik, visinu kreditnog iznosa ili koje druge njegove osobine nije bez rizika. Naravno da raspon rizika može biti različit te je često u vezi s nekim osobinama kredita.

I najraniji kreditni odnosi su u sebi imali rizik povrata. Iz tog razdoblja imamo i prve pokušaje traženja rješenja smanjenja rizika. Osiguranja od rizika su se svodila na osobno i stvarno kreditno osiguranje kao što su jamstvo, garancija, kreditni zalog, zajednički dužnici, zalog pokretne stvari i prava, prijenos vlasništva, hipoteka, cesija potraživanja i drugo da bi se uočila raznolikost oblika osiguranja.

Prihvatanje isključivo tih realnih pokrića kao osiguranja protiv kreditnog rizika u gotovo svim tranzicijskim zemljama, u sferi kreditiranja gospodarskih djelatnosti ukazuje na veliku zablude koja znatno opterećuje i koči razvoj gospodarstva tih zemalja. Uzroci su nerazvijenost i neosposobljenost bankovnog sustava glede ocjenjivanja kreditne sposobnosti svojih klijenata. Pod kreditnom sposobnošću podrazumijevamo sposobnost klijenta za pravovaljano i korektno zaključivanje kreditnog posla, da se klijent može zadužiti prema banci na pravno učinkovit način i odgovarati za sve preuzete obveze.

Rješenje je u kvalitetnoj ocjeni kreditne sposobnosti klijenta i ocjeni njegova boniteta, odnosno realnom sagledavanju cjelokupnog poslovanja kao i perspektivama klijentate uspostavi partnerskih odnosa banka- klijent.

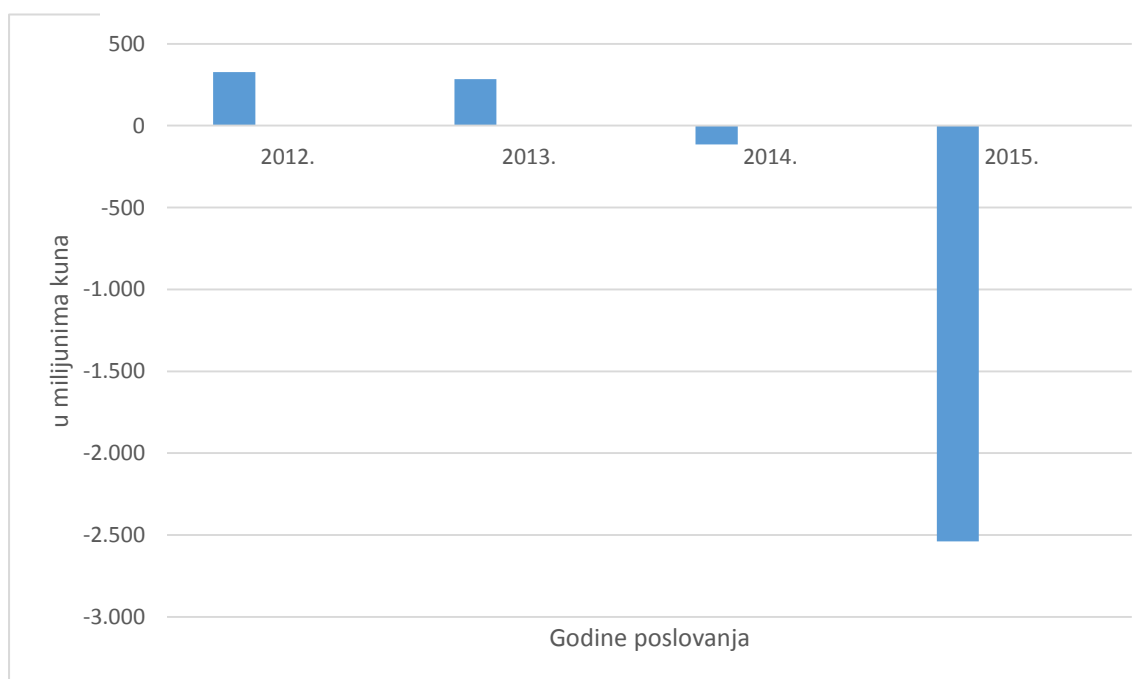
4. ANALIZA AUTO KREDITA U ADDIKO BANCI, SPLITSKOJ I RAIFFEISENBANK

4.1. Razvoj i obilježja Addiko banke

Addiko banka na hrvatskom tržištu posluje od 1996. godine, nudeći financijske proizvode i usluge pravnim osobama, javnim institucijama i građanima. 17. srpnja 2015.g. službeno su postali vlasnicima Hypo Group Alpe Adria AG. Addiko banka je u grupaciji Addiko bank AG koja je međunarodna bankarska i financijska grupacija koja se sastoji od mreže banaka u pet zemalja: Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Srbija, Slovenija i Crna Gora. Sjedište banke je u Beču, Austrija.³²

Na sljedećem grafikonu prikazana je neto dobit Addiko banke za razdoblja od 2012.g do 2015.godine.

Grafikon 4. Neto dobit Addiko banke od 2012. do 2015.godine (u milijunima kn)

Izvor: Izrada studenta na temelju godišnjih izvješća Addiko banke

Na grafičkom prikazu vidi se da je neto dobit 2013. godine iznosila 284,69 milijuna kuna, što je manje u odnosu na 2012. godinu kada je neto dobit iznosila 326,5

³² Addiko banka: o nama: <https://www.addiko.hr>, 19.09.2016.

milijuna kuna. Addiko banka je 2014. godine ostvarila gubitak od 115,6 milijuna kuna, a u 2015. godini taj gubitak je iznosio 2,539 mlrd kuna. Na temelju grafikona može se jasno vidjeti da ta dobit pada u odnosu na ostale godine.

Nadalje je prikazana imovina Addiko banke za 2012. - 2015. godinu.

Tablica 3. Imovina banke za 2012. - 2015. godinu u tisućama kuna

IMOVINA	2012.	2013.	2014.	2015.
Gotovina i depoziti kod HNB-a	4.044.803	3.567.429	3.885.635	2.587.176
Depoziti kod bankarskih institucija	563.272	220.652	676.154	1.953.264
Trezorski zapisi MF-a i blagajnički zapisi HNB-a	625.725	471.715	621.622	671.857
Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti koji se drže radi trgovanja	9.374	45.749	31.092	8.488
Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti raspoloživi za prodaju	3.364.087	2.674.975	2.724.612	2.147.656
Derivatna	4.702	8.545	3.558	35.068

financijska imovina				
Kreditni financijskim institucijama	708.756	572.808	255.345	217.577
Kreditni ostalim komitentima	24.299.314	21.259.551	18.960.352	16.860.294
Preuzeta imovina	136.359	115.664	112.570	127.443
Materijalna i nematerijalna imovina (minus amortizacija)	1.380.952	1.219.952	614.135	624.755
Kamate, naknade i ostala imovina	493.671	566.410	506.397	308.410
Ukupno imovina	35.631.015	30.723.450	28.391.472	25.541.988

Izvor: Izrada studenta na temelju godišnjeg izvješća Addiko banke za 2015., 2014., i 2013. godinu.

U tablici je prikazana imovina Addiko banke za 2012., 2013., 2014. i 2015. godinu. Zamijećeni su padovi ukupne imovine 2015. godine i 2014. godine u odnosu na 2013. i 2012. godinu. Najznačajnija stavka imovine banke su krediti ostalim komitentima koji za 2015. godinu iznose 16,86 milijardi kuna.

Obzirom da je najznačajnija stavka imovine Addiko banke upravo krediti ostalim komitentima u sljedećoj tablici su prikazani dani krediti.

Tablica 4 : Dani krediti Addiko banke za razdoblje od 2012.-2015.godine u tisućama kuna

Krediti	2012.	2013.	2014.	2015.
Građani	11.586.638	10.748.583	9.702.159	9.322.923
Privredna poduzeća i obrtnici	10.258.520	8.778.031	7.743.213	6.931.438
Javni sektor	3.513.468	3.370.132	3.024.533	2.761.525

Izvor: Izrada studenta na temelju godišnjih izvješća Addiko banke za 2015., 2014., 2013., 2012. godinu

U tablici su prikazani dani krediti prema građanima, poduzećima i javnom sektoru. Dani krediti prema građanima za 2015. godinu su iznosili 9.323 milijuna kuna što je manje u odnosu na prethodne godine. Dani krediti poduzećima i obrtnicima iznosila su 6.931 milijuna kuna za 2015. godinu, a za javni sektor taj iznos je 2.761 milijun kuna. Iz tablice se vidi da je banka najviše kredita odobrila građanima. Nadalje ćemo prikazati tablicu danih kredita građanima za razdoblje od 2012.-2013.godine.

Tablica 5. Dani krediti građanima za razdoblje od 2012.-2015.godine u tisućama kuna

Krediti	2012.	2013.	2014.	2015.
Auto krediti	458.605	313.141	215.675	167.305
Stambeni kredit	8.488.073	8.000.730	7.505.943	7.344.621

Hipotekarni krediti	188.096	194.552	183.622	167.831
Kreditni po kreditnim karticama	127.346	112.181	95.897	80.192
Okvirni krediti po žiro i tekućim računima	634.231	585.504	449.864	394.394
Ostali kredit	1.690.287	1.542.475	1.251.158	1.168.580
Ukupno	11.586.638	10.748.583	9.702.159	9.322.923

Izvor: Izrada studenta na temelju godišnjih izvješća Addiko banke za 2015., 2014., 2013., 2012. godinu

U tablici su prikazani krediti građanima prema namjeni. Auto krediti za 2015.g iznose 167.305 tisuća kuna što je manje u odnosu na 2014., 2013. i 2012. godinu kada je taj iznos bio 458.605 tisuće kuna. Najveći iznosi odobrenih kredita su stambeni krediti koji su 2015. godine iznosili 8.488.073 tisuća kuna. Iz tablice se vide padovi danih kredita građanima kroz godine na što je uvelike utjecala posljedica konverzije kredita u švicarskim francima.

5.2. Primjer auto kredita u kunama Addiko banke

Prikazan je primjer auto kredita u kunama Addiko banke.³³

Tablica 6 : Reprezentativni primjer ukupnih troškova kredita

Iznos kredita (glavnice)	74.000,00 HRK
Iznos mjesečnog anuiteta	1.242,18 HRK
Trošak obrade kredita (1,50%, maksimalno 1.000 kn)	1.000,00 HRK
Rok otplate u mjesecima	72 mj.
Redovna kamatna stopa, promjenjiva	6,45 %
EKS (efektivna kamatna stopa)	7,23 %

Izvor: www.addiko.hr

Tablica 6. prikazuje primjer auto kredita za kupnju novog vozila sa fiksnom kamatnom stopom od 6,45% prve tri godine. Rok otplate kredita je 6 godina sa jednakim mjesečnim anuitetom. Trošak obrade kredita se plaća iz kredita.

5.2.1. Instrumenti osiguranja auto kredita

Addiko banka kao i svaka druga banka traži određene instrumente osiguranja kredita, a to su:³⁴

- obična zadužnica svih sudionika u kreditu

³³ <https://www.addiko.hr> , 19.09.2016.

³⁴ Ibidem, 28.11.2016.

- fiducijarni prijenos prava vlasništva na motornom vozilu u korist Banke
- zaključak o provedenom upisu u Upisnik sudskih i javnobilježničkih osiguranja kod FINA-e u roku 30 dana od isplate kredita
- polica kasko osiguranja za prvu godinu otplate kredita vinkulirana u korist Banke – samo za nova vozila

Ove instrumente osiguranja banka zahtjeva ali je u mogućnosti zatražiti i dodatne instrumente osiguranja ako su potrebni.

5.2.2. Uvjeti kredita Addiko banke

Banka odobrava kredite u skladu s kreditnom politikom Banke, općim uvjetima i drugim aktima banke kojima se uređuje ovo poslovno područje. Zahtjev za kredit Klijent podnosi na propisanom obrascu Banke te prikuplja dokumentaciju kojom se procjenjuje njegova kreditna sposobnost i/ili kreditna sposobnost/bonitet ostalih sudionika u kreditu, kao i ostalu propisanu dokumentaciju, ovisno o vrsti i namjeni kredita, te instrumentima osiguranja. Klijent je obvezan dostaviti točnu, potpunu i istinitu dokumentaciju. Banka određuje kolika može biti starost pojedinih dokumenata prilikom zaprimanja zahtjeva, a da bi otklonila i/ili smanjila rizik. Zahtjev za kredit smatra se zaprimljenim kada klijent dostavi svu propisanu dokumentaciju.³⁵

Prije prihvaćanja ponude ili sklapanja ugovora o kreditu, Banka klijentu besplatno daje sve informacije o kreditnim uvjetima, kao i bitne uvjete ugovora iz kojih su jasno vidljiva prava i obveze ugovornih strana, u pisanom obliku i putem Obrasca o informacijama prije sklapanja ugovora o kreditu čiji je sadržaj propisan posebnim propisima.

Rok za sklapanje ugovora o kreditu je 30 dana, u protivnom se smatra da je klijent odustao od kredita. Ugovor o kreditu sklapa se na hrvatskom jeziku, u pisanom obliku. Najmanje jedan primjerak ugovora Banka uručuje dužniku, te po jedan primjerak ugovora i svim drugim ugovornim stranama (sudužnicima, založnim dužnicima i jamcima).

³⁵ <https://www.addiko.hr/godisnja-izvjesca>, 19.09.2016

Prilikom ugovaranja kredita, banka klijentu uručuje otplatni plan u kojem je iskazan iznos otplate glavnice i kamata (uključujući i druge troškove), rokovi otplate, broj i visina otplatnih obroka, visina ukupne kamate, nominalna i efektivna kamatna stopa. Ugovor o kreditu klijent o vlastitom trošku podnosi na solemnizaciju ili ovjeru potpisa kod javnog bilježnika, ovisno o vrsti kredita i ugovorenim instrumentima osiguranja. Klijent je obavezan platiti i druge troškove vezane uz ugovor o kreditu, a o kojima je obaviješten putem Obrasca o informacijama prije sklapanja ugovora o kreditu³⁶.

5.3. Razvoj i obilježja Splitske banke

Splitska banka osnovana je 1965. godine pod imenom Komunalna banka sa sjedištem u gradu Splitu. Poslije je preimenovana u Investicijsko-komercijalnu banku, a od 1981. godine postaje dioničko društvo pod novim imenom - Splitska banka d.d. Godine 1996. Splitska banka je ušla u proces rehabilitacije, po preporuci Hrvatske narodne banke, te je njen dionički kapital ukinut, a banka je dokapitalizirana od strane Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka (DAB). Privatizirana je i kupljena od strane UniCredita u travnju 2000. godine. Godine 2002. Bank Austria Creditanstalt AG je na temelju ugovora o kupnji Splitske banke pokrenula je proces spajanja svoje podružnice u Hrvatskoj, HVB Croatia, orijentirane na poduzetnike i veće privatne klijente i Splitske banke, s težištem na "retail" poslovanju. Nova banka, pod imenom HVB Splitska banka, usluživala je zajedničke klijente jedinstvenim povećanim katalogom proizvoda.³⁷

HVB Splitska banka je 2004. godine vrlo značajno proširila svoju mrežu poslovnica (ukupno 31 podružnica) potpisivanjem ugovora s Financijskom agencijom. Mreža HVB Splitske banke obilježena je snažnom penetracijom na području Dalmacije.

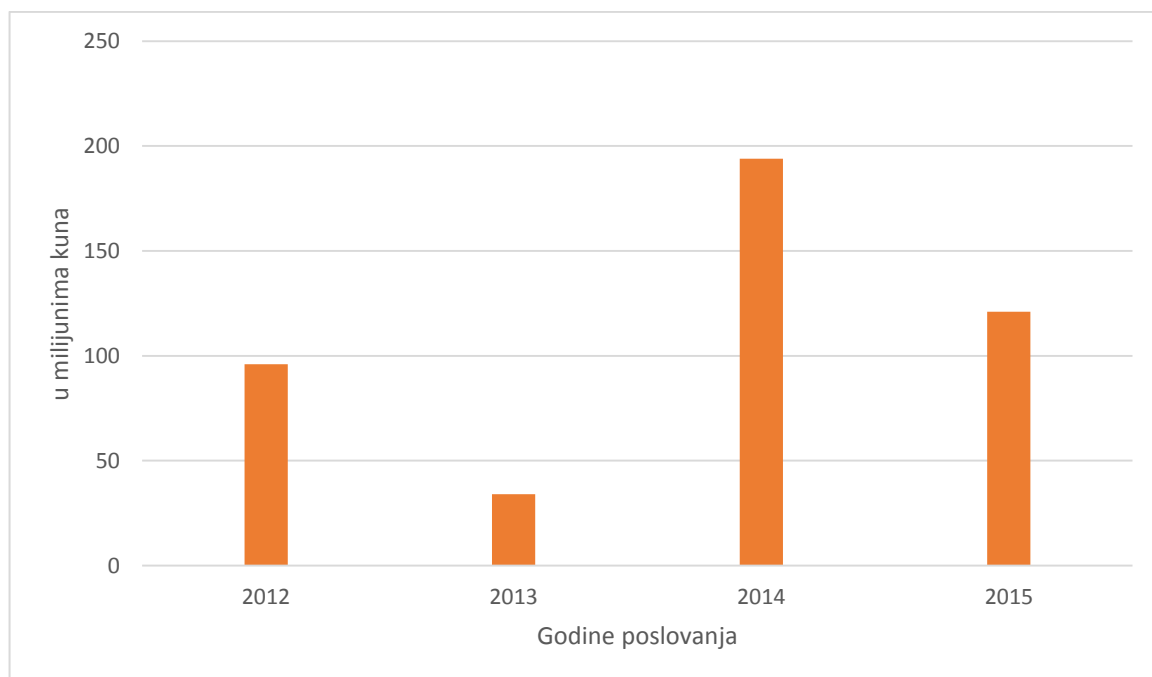
Dana 20. travnja 2006. potpisan je ugovor o prodaji HVB Splitske banke francuskoj Société Générale Group čime je banka promijenila naziv u Société Générale - Splitska banka d.d.

³⁶ <https://www.addiko.hr/godisnja-izvjesca> , 19.09.2016

³⁷ Splitska banka: O nama: <https://www.splitskabanka.hr> ,19.09.2016.

Na grafikonu će biti prikazana neto dobit Splitske banke za razdoblje od 2012. do 2015.godine.

Grafikon 5. Neto dobit Splitske banke od 2012. do 2015.godine

Izvor: Izrada studenta na temelju godišnjih izvješća od 2012.-2015.godine Splitske banke

Grafički prikaz pokazuje da je 2013. godine dobit bila najlošija sa samo 34 milijuna kuna, a 2012.godine ta dobit je bila u iznosu od 96 milijuna kuna. Neto dobit Splitske banke 2015. godine smanjila se za 37.6% u odnosu na 2014. godinu.

Nakon neto dobiti, u sljedećoj tablici prikazana je struktura imovine Splitske banke za razdoblje od 2012.-2015. godine.

Tablica 7 . Struktura imovine Splitske banke za 2012.- 2015. godinu (u milijunima kuna)

IMOVINA	2012.	2013.	2014.	2015.
Novac i plasmani bankama i HNB-u	7.168	6.496	7.632	6.375
Zajmovi i predujmovi komitentima	17.105	17.412	17.209	16.960
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	1.570	2.930	3.384	3.372
Financijska imovina koja se drži radi trgovanja	-	-	87	22
Ulaganja u ovisna i pridružena društva	36	36	36	36
Materijalna i nematerijalna imovina	331	280	256	182
Potraživanja za porez na dobit i odgođena porezna imovina	55	99	56	21
Ostala imovina, derivatni financijski instrumenti i ulaganje u nekretnine	71	70	88	81
UKUPNO IMOVINA	26.336	27.323	28.748	27.049

Izvor: Izrada studenta na temelju Splitska banka: Godišnja izvješća za 2015.,2014. i 2013.godinu

Prema podacima iz tablice vidi se da je banka 2015. godine zabilježila smanjenje ukupne imovine za 1.699 milijuna kuna u odnosu na 2014. godinu. Zajmovi i predujmovi komitentima predstavljaju najznačajniju stavku u strukturi imovine.

5.4. Primjer auto kredita u kunama u Splitskoj banci

Prikazan je primjer auto kredita u kunama zatražen u Splitskoj banci.³⁸

Tablica 8: Informativni izračun kredita u kunama

Iznos kredita (glavnica)	74.000,00 HRK
Vrsta kamate	Fiksna
Nominalna kamatna stopa	6,99%
Efektivna kamatna stopa	9,88%
Rok otplate kredita	72 mj.
Naknada za obradu kredita 1,50%	1.110,00 HRK
Naknada za provedbu fiducije	Troškove snosi banka
Mjesečni anuitet kredita	1.355,30 HRK
Ukupan iznos kredita	75.110,00 HRK

Izvor: www.splitskabanka.hr , 19.09.2016.

Na temelju tablice 8 prikazan je auto kredit za kupovinu novog vozila u iznosu od 74.000 kuna, kamatne stope od 6,99% i rok otplate kredita za razdoblje od 6 godina. Izračunata je mjesečna otplata kredita u iznosu od 1.355,30 kuna.

³⁸ <https://splitskabanka.hr> , 19.09.2016.

Ovo su uvjeti i instrumenti osiguranja koje zahtjeva Splitska banka.

Kreditna sposobnost utvrđuje se sukladno pravilima Splitske banke. Instrumenti osiguranja su³⁹:

- fiducijarni prijenos vlasništva
- svi sudionici u kreditu (dužnik, sudužnik), uz Ugovor o kreditu, potpisuju i solemniziraju Izjavu o suglasnosti o zapljeni primanja i zadužnicu, dok fiducijarni dužnik potpisuje i solemnizira samo zadužnicu

Dokumentacija potrebna za odobrenje kredita je :

- zahtjev tražitelja kredita
- izjava za HROK
- izjava sukladno odredbama Zakona o zaštiti osobnih podataka
- preslika osobne iskaznice
- JMBG (može biti i ispisan rukom)
- OIB
- ponuda, predračun ili račun ovlaštenog prodavatelja vozila
(za rabljena vozila - preslika knjižice vozila i sve poveznice).

Zbroj godina starosti pojedinog sudionika u kreditu i roka otplate kredita, u trenutku podnošenja zahtjeva za kredit, ne može prelaziti 72 godine. Maksimalna starost kupljenog vozila u trenutku dospijeca zadnjeg anuiteta kredita može biti 12 godina, pri čemu se starost vozila računa prema mjesecu proizvodnje i kalendarskoj godini. Banka može uvjetovati odobrenje kredita klijentovim ugovaranjem trajnog naloga ili administrativne zabrane na plaću.

5.5. Razvoj i obilježja Raiffeisen banke

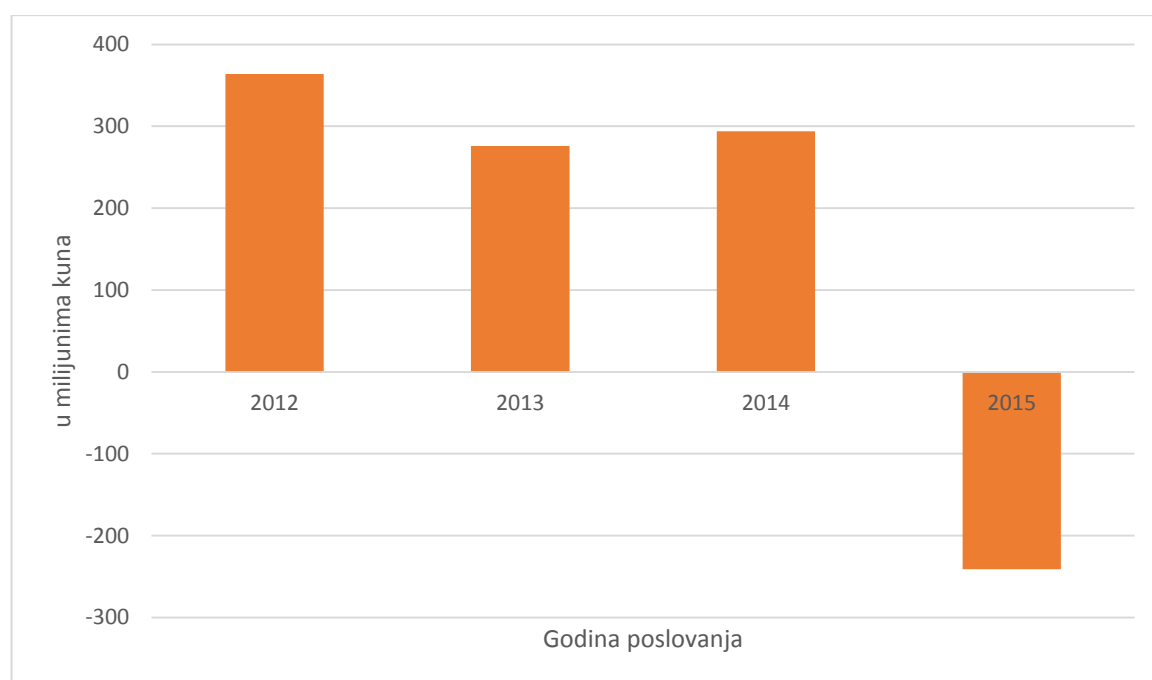
Raiffeisen banka je osnovana 1927. godine u Austriji. Treća je najveća austrijska banka. Krajem 1994. godine austrijska Raiffeisen Zentralbank Österreich AG (RZB) odlučila je uložiti u Hrvatsku te je osnovala RBA. Od 2010. godine RBA primjenjuje *Lean* - svjetski priznatu korporativnu kulturu unaprjeđenja poslovnih procesa koja omogućuje postizanje maksimalne izvrsnosti i vrijednosti usluga za

³⁹ <https://www.splitskabanka.hr/godisnje-izvjesce> , 20.09.2016.

klijente uz istovremeno povećanje interne efikasnosti. Dinamičan razvoj organizacije, kontinuirana analiza kvalitete produkata i servisa, timski rad i motiviranje zaposlenika samo su neke od aktivnosti RBA na putu poslovnog uspjeha i stabilnog poslovnog rasta. Sveukupno, oko 51,500 djelatnika pruža usluge za približno 14,9 milijuna klijenata putem približno 2,700 poslovnica kojih je većina u području Srednje i Istočne Europe.⁴⁰

Na sljedećem grafikonu prikazana je neto dobit Raiffeisen banke za razdoblje od 2012. do 2015. godine.

Grafikon 6. Neto dobit Raiffeisen banke od 2012. do 2015. godine

Izvor: Izrada studenta na temelju Godišnje izvješće Raiffeisen banke, www.rba.hr 01.10.2016.

Na temelju grafikona se vidi da je Raiffeisen banka ostvarila gubitak od 240 milijuna kuna za 2015.godinu u odnosu na 2014. godinu koja poslovala u dobitku u iznosu od 294 milijuna kuna. 2012. godine neto dobit je iznosila 364 milijuna kuna što je veće u odnosu na 2013. godinu.

U sljedećoj tablici prikazana je imovina Raiffeisen banke za 2012.- 2015. godinu.

⁴⁰ Raiffeisenbank : O nama, <https://www.rba.hr>, 01.10.2016.

Tablica 9. Imovina Raiffeisen banke u milijunima kuna

Imovina	2015.	2014.	2013.	2012.
Novac i računi kod banaka	2.633	1.834	1.775	2.086
Obvezna pričuva kod Hrvatske narodne banke	1.977	1.963	2.033	2.485
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka	1.954	2.669	3.518	4.129
Plasmani i zajmovi drugim bankama	991	1.461	1.453	1.983
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	4.744	3.083	6	4
Zajmovi komitentima	17.387	19.035	22.090	22.824
Financijska ulaganja koja se drže do dospijeca	366	366	617	611
Nekretnine, postrojenja i oprema	458	428	443	457
Nematerijalna imovina	188	186	190	194
Odgodena porezna imovina	201	146	209	231
Ostala imovina	273	205	370	338
Ukupno imovina	31.181	31.419	33.005	35.553

Izvor: Izrada studenta na temelju Raiffeisen: Godišnja izvješća za 2015.godinu, 2014. i 2013.godinu

Prema podacima iz tablice 9 banka je zabilježila mali pad ukupne imovine u odnosu na 2014. godinu, te ona iznosi 31.181 milijuna kuna. Najznačajnija stavka

imovine banke predstavlja zajmovi komitentima u iznosu od 17.387 milijuna kuna za 2015. godinu, 19.035 milijuna kuna za 2014. godinu, 22.090 milijuna kuna za 2013. godinu i 22.824 milijuna kuna za 2012. godinu. Ostale značajnije stavke su financijska imovina raspoloživa za prodaju koja je u porastu 2015.godine u odnosu na ostale godinu.

Sljedeća tablica prikazuje kreditne plasmane Raiffeisen banke za razdoblje od 2012. do 2015. godine.

Tablica 10. Kreditni plasmani Raiffeisen banke za razdoblje 2012. - 2015. godine (u milijunima kuna)

Vrste kredita	2012.	2013.	2014.	2015.
Društva i slični subjekti	13.102	12.815	10.602	9.007
Stanovništvo	11.614	11.478	11.306	11.072
Rezervacija za umanjenje vrijednosti	(1.926)	(2.245)	(2.514)	(2.714)
Ukupno	22.790	22.048	19.035	17.387

Izvor: Izrada studenta na temelju :Raiffeisen banka : Godišnja izvješća za 2015., 2014. i 2013. godinu, <https://www.rba.hr> , 19.09.2016.

Na temelju tablice 10 vidi se da je došlo do smanjenja kreditnih plasmana u 2015.godini u odnosu na ostale godine. Veći udio odnosi se na kredite građana u iznosu od 11.072 milijuna za 2015. godinu i 11.306 milijuna kuna za 2014. godinu kuna. Godine 2013. iznos kredita građana bio je 11.478 milijuna kuna, dok je 2012. godine taj iznos bio nešto veći i to 11.614 milijuna kuna.

5.6. Primjer auto kredita u kunama u Raiffeisenbank Austria d.d.

Prikazan je primjer auto kredita u Raiffeisen banci u kunama.⁴¹

Tablica 11: Informativni izračun autokredita u kunama

Iznos kredita	74.000,00 HRK
Nominalna kamatna stopa	8,45% varijabilna
Efektivna kamatna stopa	9,86%
Rok otplate kredita	72 mj.
Naknada za obradu kredita 1,60%	1.000,00 HRK
Mjesečni anuitet kredita	1.313,77 HRK
Ukupan iznos kredita	40.963,94 HRK

Izvor: www.rba.hr , 01.10.2016.

Primjer kredita za kupovinu vozila u Raiffeisen banci prikazan je u tablici 7. Iznos kredita je 74.000 kuna sa kamatnom stopom od 8,45%. Rok otplate je 72 mjeseci sa mjesečnim anuitetom od 1.313,77 kuna.

Nadalje su navedeni uvjeti kredita koje traži Raiffeisen banka.

Sudionik u kreditu koji je zaposlen na neodređeno mora u trenutku podnošenja zahtjeva za kredit imati najmanje 6 mjeseci kontinuiranog radnog staža. Maksimalna starost korisnika kredita je 72 odnosno 67 godina za kredite ugovorene po modelu otplate s posebnim obrokom godina.⁴²

⁴¹ <http://www.rba.hr/godisnje-izvjesce> , 01.10.2016.

⁴² <http://www.rba.hr/godisnje-izvjesce> , 01.10.2016.

Instrumenti osiguranja kredita su : zadužnica i suglasnost o zapljeni plaće za sve sudionike u kreditu, trošak osiguranja 1,68% za rabljene automobile i 1,44% za nove automobile, jedan kreditno sposoban jamac ili dva zajednički kreditno sposobna jamca.

Osnovna potrebna dokumentacija za odobrenje kredita je : obrasci zahtjeva za kredit; preslike osobnih iskaznica svih sudionika u kreditu, u slučaju da preslike ne sadržavaju matični broj građana/osobni identifikacijski broj, potrebno je priložiti drugi dokument s navedenim podatkom; dokumentacija za dokazivanje primanja svih sudionika u kreditu; ponuda Prodavatelja - u originalu; original police kasko osiguranja ili ponude s originalnom potvrdom o izvršenoj uplati premije osiguranja (u slučaju odabira Modela osiguranja povrata kredita II i III); preslika radne knjižice; rodni/vjenčani list; preslika knjižice vozila te original kupoprodajnog ugovora ili R1 (R2) računa; potvrda o sukladnosti pojedinačno pregledanog vozila (obrazac E25) te originalni primjerak Jedinstvene carinske deklaracije (JCD), ili kod javnog bilježnika ovjerena preslika iste; uvjerenje MUP-a o vlasništvu vozila a u trenutku dostave ne smije biti starije od 7 dana⁴³.

⁴³ <https://www.rba.hr/godisnje-izvjesce> , 01.10.2016.

5.7. Usporedba uvjeta auto kredita u Addiko banci, Splitskoj banci i Raiffeisen banci

U ovom dijelu analizirat će se auto krediti u odabranim bankama, a to su Addiko banka, Splitska banka i Raiffeisen banka. Kod spomenute analize uzet će se kriteriji iznosa auto kredita, rokovi otplate, kamatne stope za auto kredite i instrumente osiguranja povrata kredita.

5.7.1. Iznos auto kredita

Prvi kriterij je iznos auto kredita. Banke ne nude jednake iznose stoga je ovo vrlo bitan kriterij koji može utjecati na budući odabir banke od strane korisnika. Iznos kredita za neke korisnike može značiti povoljne uvjeta, pa stoga ovaj aspekt analiza jako bitan. U sljedećoj tablici prikazani su iznosi auto kredita u kunama odabranih banaka.

Tablica 12. Iznos auto kredita u odabranim bankama

Banka	Iznos auto kredita
Addiko banka	30.000-190.000 HRK
Splitska banka	18.000-260.000 HRK
Raiffeisen banka	18.000-185.000 HRK

Izvor: Izrada studenta na temelju službenih internet stranica odabranih banaka

Prema podacima iz tablice može se zaključiti da Splitska banka nudi najveći iznos auto kredita u iznosu do 260.000 kuna. Najmanji iznos koji se može odobriti je 18.000 kuna i to kod Splitske banke i Raiffeisen banke.

Prema ovom aspektu, Splitska banka je najviše u prednosti. Razlika od 75.000 kuna predstavlja dosta veliku razliku u odnosu na Addiko banku i Raiffeisen banku. To Splitskoj banci daje veliku prednost na tržištu kojeg karakterizira oštra konkurencija. U kontekstu Splitska banka ima prednost u odnosu na druge dvije promatrane banke.

5.7.2. Rok otplate auto kredita

Drugi aspekt razmatranja jest rok otplate kredita. Sljedeća tablica prikazuje rokove otplate auto kredita u odabranim bankama.

Tablica 13. Rokovi otplate auto kredita u odabranim bankama

Banka	Rok otplate auto kredita
Addiko banka	Od 2 do 7 godina
Splitska banka	Od 2 do 7 godina
Raiffeisen banka	Od 1 do 7 godina

Izvor: Izrada studenta na temelju službenih internet stranica odabranih banaka

Prema podacima iz tablice može se vidjeti da Addiko banka, Splitska banka i Raiffeisen banka nude jednak broj otplata do 7 godina.

U ovom aspektu sve tri prikazane banke posjeduju jednake uvjete otplate kredita osim Raiffeisen koja nudi rok otplate od 1 godine do 7 godina. U ovom pogledu nijedna banka ne drži vodeću poziciju.

5.7.3. Kamatna stopa

Kamatna stopa je jedna od bitnijih aspekata u izradi auto kredita. U sljedećoj tablici prikazane su kamatne stope auto kredita u kunama u odabranim bankama.

Tablica 14. Kamatne stope auto kredita u odabranim bankama

Banka	Nominalna kamatna stopa	Efektivna kamatna stopa
Addiko banka	6,45%	7,23%
Splitska banka	6,99%	9,88%
Raiffeisen banka	8,45%	9,86%

Izvor: Izrada studenta na temelju službenih internet stranica odabranih banaka

Prema podacima iz tablice može se vidjeti kako najnižu kamatnu stopu ima Addiko banka. Treći promatrani kriterij bila je kamatna stopa u odabranim bankama.

Prema ovom kriteriju Addiko banka ima najnižu nominalnu kamatnu stopu od 6,45%, te efektivnu od 7,23%. Ovakav kriterij daje Addiko banci prednost na tržištu u odnosu na Splitsku banku i Raiffeisen banku. Nakon Addiko banke slijedi Splitska sa nominalnom kamatnom stopom od 6,99%, te efektivnom od 9,88%. Raiffeisen banka nalazi se na posljednjem mjestu sa nominalnom kamatnom stopom od 8,45%, te sa efektivnom od 9,86%.

Svakako valja napomenuti da se kamatne stope mogu i umanjiti. U Splitskoj banci ovisi je li korisnik kredita u statusu klijenta ili ne, odnosno prima li redovite prihode na račun u banci. Što se tiče Raiffeisen banke uvjeti su isti kao i kod Splitske banke te se kamatna stopa može umanjiti za 0,5%. U Addiko banci smanjenje kamatne stope ovisi o promjenama na tržištu novca na temelju EURIBOR-a.

5.7.4. Instrumenti osiguranja povrata kredita

U sljedećim tablicama prikazani su instrumenti osiguranja povrata kredita u Addiko banci, Splitskoj banci i RBA.

Tablica 15. Instrumenti osiguranja povrata kredita u Addiko banci

Instrumenti osiguranja	Mjenice Izjava o suglasnosti zapljene primanja Zadužnica Založno pravo/prijenos prava vlasništva na stvarima (nekretnine, pokretnine) Police osiguranja Novčani depoziti Garancije Vrijednosni papiri Udjeli u investicijskim fondovima
-------------------------------	---

Izvor: Izrada studenta prema podacima Addiko banke

Prema tablici se može vidjeti da su instrumenti osiguranja kredita jednostavni. Kod Addiko banke postoje osnovni instrumenti osiguranja kredita koji obuhvaćaju mjenice, založno pravo na nekretninu, police osiguranja, zadužnica, novčani depozit, te mnogi drugi instrumenti osiguranja kredita koje je klijent dužan dostaviti na

zahtjev banke. Banka ima pravo ako smatra da je došlo do smanjenja vrijednosti bilo kojeg instrumenta zatražiti od klijenta neki drugi instrument iste vrijednosti.

Tablica 16. Instrumenti osiguranja povrata kredita u Splitskoj banci

Instrumenti osiguranja	Za sve iznose kredita moguć je odabir između jednog/dva jamca i fiducijarnog prijenosa vlasništva. Svi sudionici u kreditu (dužnik, sudužnik, jamac) uz ugovor o kreditu potpisuju i suglasnost o zapljeni primanja i zadužnicu.
-------------------------------	--

Izvor: Izrada studenta prema podacima Splitske banke

U tablici se vide instrumenti osiguranja auto kredita u Splitskoj banci. Za razliku od Addiko banke Splitska ima za svaku vrstu kredita posebne instrumenta osiguranja. Bez obzira na iznos kredita potrebno je potpisati uz ugovor o kreditu i suglasnost o zapljeni primanja i zadužnicu..

Tablica 17. Instrumenti osiguranja povrata kredita u Raiffeisen banci.

Instrumenti osiguranja	Opis
Model I- Kredit za kupnju novih i rabljenih automobila	Zadužnica i suglasnost o zapljeni plaće za sve sudionike u kreditu Trošak osiguranja 1,68% za rabljene automobile, 1,44% za nove automobile, 1 kreditno sposoban jamac, ili 2 zajednički kreditno sposobna jamca
Model II- Kredit za kupnju novih automobila	1 kreditno sposoban jamac ili 2 zajednički kreditno sposobna jamca Kasko polica vinkulirana u korist RBA
Model III- Kredit za kupnju novih automobila	Fiducija na vozilu; Kasko polica vinkulirana u korist RBA

Izvor: Izrada studenta prema podacima Raiffeisen banke

Prema podacima iz tablice može se vidjeti da u Raiffeisen banci postoje tri modela instrumenta osiguranja kredita. Prvi model je za kupnju novih i rabljenih automobila koja za instrument osiguranja povrata kredita traži zadužnicu i suglasnost o zapljeni plaće za sve sudionike u kreditu. Trošak osiguranja za rabljene automobile je 1,68% i 1,44% za nove automobile. Još jedna stavka instrumenta osiguranja je i jedan ili dva zajednički kreditno sposobna jamca. Drugi model je za kupnju novih automobila i instrumente osiguranja koje traži banka su: jedan ili dva kreditno sposobna jamca i kasko polica vinkulirana u korist RBA što prema definiciji znači ustupanje prava na isplatu svote osiguranja na banku, u slučaju nastanka štete, odnosno osiguranog slučaja. Treći model je isto za kupnju novog automobila i potrebna je fiducija na vozilu, odnosno banka preuzima vlasništvo nad predmetom kreditiranja sve dok se kredit ne otplati i kasko polica vinkulirana u korist RBA. Raiffeisen banka je razvila dobar sustav osiguranja povrata kredita što učvršćuje vlastitu poziciju na tržištu.

6. ZAKLJUČAK

Od pamtivijeka čovjek ima potrebu za određenim sredstvima koja si ne može priuštiti, pa od tuda dolazi do zaduživanja koja su u početku bila isključivo robnog karaktera. Ipak pojavom novca to se sve mijenja, pa se tako i povećava potreba za kreditima koja rezultira pozitivnom stranom za banke, naročito danas.

U današnje vrijeme za svaki veći trošak potrebno je ulaziti u kredit, bilo na kratkoročno ili dugoročno razdoblje. Stoga valja dobro razmisliti i pregledati ponude i uvjete različitih banaka. Pozitivna strana auto kredita je u tome ako se ispuní svaki uvjet koji određena banka traži može se ostvariti mogućnost kupnje automobila. Ali kao i sve u životu postoji i negativna strana, a ta je da prije nego se potpiše bilo kakav ugovor treba se dobro pročitati kako bi se znalo u što se ulazi, jer banke imaju zakonsko pravo da promijene kamatu, koja naravno mijenja iznos mjesečne otplate kredita. U radu je provedena analiza auto kredita na primjeru tri banke ,odnosno Addiko banke, Splitske banke i Raiffeisen banke.

Ove banke, kao i svaka poslovna banka, posluju i sa fizičkim i sa pravnim osobama pružajući usluge kreditiranja u stranoj ili domaćoj valuti. Na internetskim stranicama spomenutih banaka može se upoznati sa aspektima organizacije, vrsti kredita, općim podacima banke, uvjetima kreditiranja i mnoge druge informacije važne klijentu u budućem poslovanju.

Svaka banka ima različite uvjete kredita iz jednostavnog razloga tržišne konkurencije koja je konstantno u toku kako bi potencijalnim klijentima pružila pogodnosti koje potražuje.

Bitno je naglasiti da svaka od spomenutih banaka pruža dovoljno informacija koje su bitne potencijalnom klijentu kako bi mogao odabrati u kojoj će banci poslovati. Vodeća banka u odobrenim kreditima stanovništvu je Raiffeisen banka po najvećem iznosu odobrenih kredita, zatim slijedi Splitska banka a na kraju Addiko banka.

U svijetu kreditiranja uvijek će postojati potražnja za optimalnim kreditom bilo koje namjene koja će rezultirati daljnjem razvoju bankarskog sustava.

LITERATURA

1. Addiko banka: godišnji izvještaji 2012-2015., <https://www.addiko.hr/godisnja-izvjesca> (01.10.2016.)
2. Addiko banka: O nama www.addiko.hr (19.09.2016.)
3. Arhivanalitika, www.arhivanalitika.hr (16.09.2016.)
4. Gregurek, M., Vidaković, N. (2013): *Bankarsko poslovanje*, Visoko učilište Effectus, Zagreb
5. Gregurek, M., Vidaković, N., (2011): *Bankarsko poslovanje*, RRI plus, Zagreb
6. Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/godisnje-izvjesce-HNB-2015> (15.09.2016., 17.10.2016.)
7. Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/o-nama/zastita-potrosaca/kredit> (15.09.2016., 08.11.2016.)
8. Hrvatska udruga banaka, <https://www.hub.hr7hr/hub-analize-broj-9> (16.09.2016.)
9. Hrvatski institut za financijsku edukaciju, www.hife.hr/sadrzaji/kredit (20.09.2016.)
10. Hrvatski registar obveza po kreditima, www.hrok.hr (19.09.2016.)
11. Leko, V., Mates, N., (1993), *Rječnik bankarstva i financija*, Masmedia, Zagreb
12. Moj-bankar.hr.: <https://www.moj-bankar.hr> (10.10.2016.)
13. Perišin, I. (1975): *Novac, kredit i bankarstvo u sistemu samoupravljanja*, Zagreb: Informator izdavačka kuća
14. Raiffeisen banka: godišnja izvješća 2012.-2015., <https://www.rba.hr/financijski-pokazatelji> (01.10.2016.)
15. Raiffeisen banka: O nama www.rba.hr (20.09.2016.)
16. Splitska banka: godišnji izvještaji 2012-2015., <https://www.splitskabanka.hr/financijski-pokazatelji> (01.10.2016.)
17. Splitska banka: O nama www.splitskabanka.hr (19.09.2016., 20.09.2016.)
18. Srb, V., Matić, B. (2000). *Bankarstvo*. Osijek, Ekonomski fakultet u Osijeku
19. Zagrebačka banka, <https://www.zaba.hr/home/med/dok/204/lombardni-kredit>, 10.11.2016.

POPIS TABLICA

1. Primjer lombardnog kredita.....	5
2. Stambeni kredit.....	6
3. Imovina banke za 2012. - 2015. godinu u tisućama kuna.....	27
4. Dani krediti Addiko banke za razdoblje od 2012.-2015.godine u tisućama kuna.....	29
5. Dani krediti građanima za razdoblje od 2012.-2015.godine u tisućama kuna..	29
6. Reprezentativni primjer ukupnih troškova kredita.....	31
7. Struktura imovine Splitske banke za 2012. - 2015. godinu (u milijunima kuna).....	35
8. Informativni izračun kredita u kunama.....	36
9. Imovina Raiffeisen banke u milijunima kuna.....	38
10. Kreditni plasmani Raiffeisen banke za razdoblje 2012.-2015.godinu (u milijunima kuna).....	40
11. Informativni izračun autokredita u kunama.....	41
12. Iznos auto kredita u odabranim bankama.....	43
13. Rokovi otplate auto kredita u odabranim bankama.....	44
14. Kamatne stope auto kredita u odabranim bankama.....	44
15. Instrumenti osiguranja povrata kredita u Addiko banci.....	45
16. Instrumenti osiguranja povrata kredita u Splitskoj banci.....	46
17. Instrumenti osiguranja povrata kredita u Raiffeisen banci.....	46

POPIS GRAFIKONA

1. Grafikon I : Desezonirani kvartalni BDP: stopa rasta u odnosu na isti kvartal prethodne godine 1998. – 2007.....	11
2. Grafikon II: Iznos odobrenih kredita za razdoblje od 2010.-2015. godine.....	14
3. Grafikon III: Auto krediti dani stanovništvu za razdoblje od 2010.-2015. godine....	15
4. Grafikon IV: Neto dobit Addiko banke od 2012. do 2015. godine (u milijunima kuna).....	26
5. Grafikon V: Neto dobit Splitske banke od 2012. do 2015. godine.....	34
6. Grafikon VI: Neto dobit Raiffeisen banke od 2012. do 2015. godine.....	38